

GREEN ZA OD- PRAVO OTRO- ŠKEGA DELA.

ON SMATRA TO ZA NAJVAŽ-
NEJŠO NALOGO DELAV-
STVA V TEM LETU.

Pozval je vse delavce na so-
delovanje.

Washington, D. C. — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, izjavlja, da je odprava otroškega dela najvažnejše vprašanje, ki je pred ameriškim delavstvom v letu 1925. Izdal je prošnjo na vse ameriške delavce, naj sodelujejo, da bodo državne legislature ratificirale amandment k ustavi Združenih držav za varstvo otrok.

"Otroci so zaposleni v industriji in trgovini na škodo njih fizičnega in duševnega razvoja, kar je gotovo izjemanje naše republike in človekoljubnega duha našega naroda," izjavlja Green.

"Kot narod smo že dvakrat izrekli svoje želje za odpravo otroškega dela z uzakonjenjem federalnih postav. Naše izkušnje nas uče, da potrebujemo ustavno pooblaščenje, da se zakonito take postav. Ta amandment je potreben, da se povsod enako uravna otroško delo, tako da bodo otroci v vseh državah imeli enako priliko za razvoj svojih fizičnih in duševnih zmognosti.

Prvi korak za federalni amandment je bil storjen, ko ga je kongres odobril. Prihodnji korak tvoril ratificiranje amandmenta v raznih državnih legislaturah. "Državne zakonodajne zbornice bodo zborovale v letu 1925 v dva in štiridesetih državah. Da dosežemo ugodno akcijo glede amandmenta, ki pooblašča kongres, da prepove delati osebam pod osemnajstim letom, moramo oredotčiti vse naše zmognosti, vso našo energijo in vse naše moči v tej stvari."

Green svari prijatelje človeškega napredka pred sovražniki, ki so dobro organizirani, močni in delovni. Boj za varstvo otrok se mora voditi z energijo in čuječnostjo. Opozorja jih, da se je Samuel Gompers tudi zelo interesiral za rešitev tega vprašanja. On je organiziral odsek, ki je izdelal ta amandment. Green argumentira, da se postavi Gompersu najlepši spomenik, ako bo amandment sprejet.

Green dalje pozivlja kanadske delavce, da se prično bojevati v Kanadi za varstvo otrok.

RUTHENBERG OBDOJEN.

St. Joseph, Mich. — Charles E. Ruthenberg je bil obdojen, da je kršil michiganski zakon proti kriminalnemu sindikalizmu, v ječo od treh do deset let in na \$5,000 denarne globe.

Ruthenberg lahko še apelira na najvišje zvezno sodišče. Ako ne vloži priziva, postane kaznen pravomočen.

Ruthenberg je vložil dva priziva na najvišje michigansko sodišče, ki je pa obakrat odločilo proti njemu.

Ruthenberg je prišel na obtožno klop, ker se je udeležil komunističnega zborovanja v Michiganu, kamor so vohuni zvalili komuniste za obdržavanje zborovanja.

Ako državni pravdnik nastopi tudi proti drugim komunistom, še ni ugotovljeno.

GAZOLINSKA PRODUKCIJA V AMERIKI.

Washington, D. C. — V mesecu novembru lanskega leta so v Združenih državah producirali 25 milijonov galonov goriva na dan. To je najvišja povprečna proizvodnja na dan, ki se je dosegla v enem mesecu.

VERME.

Chicago in okolica: V četrtek jasno. Južni vetrovi. Narasčajoča temperatura. Sonce izide ob 7:18, zalze ob 4:33.

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Green pozval somišljenike na boj proti otroškemu delu. Koraki za kongresno preiskavo na Portoriku.

Coolidge imenoval justičnega tajnika Stona za vrhovnega sodnika.

Dr. Clemensen poroča iz Evrope, da prinese sanokrisin seboj v Chicago.

Stavka razvaljevalcev premoga v Chicagu je bila hitro končana. Voditelj rudarjev v Penni ubit.

Jugoslavija.

Veliko razburjenje na Hrvaškem radi aretacije Radiča. Belgrajskega župana je zadel kap. Po svetu.

Strahovlada v Italiji se nadaljuje. Italija pred civilno vojno.

Nemčija je prešla zavezniško noto v konfliktu glede Kolina.

Amerika predložila zaveznikom račun za 600 milijonov dolarjev.

Glede poštnega škandalaja je prišla resnica na dan.

UMAZANI SO OSTALI, KI SO
HOTELI OBLATITI POŠT-
NE USLUŽBENCE.

Znižanje colnine na sladkor po-
staja dvopit.

Washington, D. C. (Washingtonske govornice, Fed. Press.) — Uprava se je sama izpovedala, da so bile govornice, ki so pripovedovale, da so organizacije poštnih uslužbencev podkupile nekega uslužbenca senatnega odseka za deset tisoč dolarjev, napadne. Osebe, ki so bile suspendirane, so bile nasprotno. Zanimivo poštenih uslužbencev, ker so opravljale predstojniško službo. Povedano na drug način, bili so gospodarji, ki so ukazovali poštnim uslužbencem. Ako se spominjamo, da je senator, ki je spravil te govornice v tek, prejel informacije od predsednika Coolidgea, tedaj se ve, koliko je vredna Coolidgeva metoda, ki ima opraviti z meznimi vprašanji.

Thos. F. Flaherty, tajnik Narodne federacije poštnih uslužbencev, Edw. J. Gairnor, predsednik Narodnega društva pismo-vo, Wm. M. Collins, predsednik Železniškega poštnege društva, in Victor H. Stonessifer, zastopnik Narodne lige distriktnih poštarjev, so vložili formalni protest proti napačnemu vtisu, ki so ga povzročile šepetane govornice o škandalu, ko so bila objavljena imena prizadetih oseb.

V svojem protestu pravijo, da prizadeto Narodno društvo nadzornih uslužbencev, sestoji samo iz uradnikov, katerim je poverjeno nadzorstvo nad uslužbenci, pismonošami in drugimi poštnimi delavci. Podrejeni uslužbenci imajo svoje organizacije, od katerih ni nobena prizadeta. V privatni industriji se daje ti nadzorni uradniki primerjati z delodajalci, ravnatelji in gospodarji.

Tri in sedemdeset senatorjev je glasovalo v mesecu maju lanskega leta za povišanje mezde poštnih uslužbencev. Zdaj je treba, da glasuje štiri in šestdeset senatorjev zanj, da predsednikov veto ne bo držal. Coolidge precej pritiska, da marsikateri izmed 73 senatorjev, ki so glasovali za predlog, spremeni svoje mnenje. Patronaža je bila v takih bojih navadno precej uspešna. Bela hiša ima na svoji listi precej dobro plačanih služb, katere lahko dobe senatorji, katerih službena doba je potekla, ali pa prijatelji senatorjev, katerih službeni čas ni potekel, ako vidijo svetiti Coolidgevo luč. Kako daleč je posvetila Coolidgeva luč, se pa kmalu pokaže.

Senator Robinson, vodja demokratske manjšine v senatu, je predložil resolucijo, v kateri zahteva, da senati finančni odsek, katerega predsednik je senator Smoot, preišče poizkuse, (Nadaljevanje na 2. strani.)

VOLITVE NA PORTORIKU.

BRZOJAVKA O "MIRNIH IN
REDNIH" VOLITVAH NI
DOSEGLA SVOJEGA
NAMENA.

Vojni tajnik Weeks je že povabil
Ingleslase na razgovor.

Washington, D. C. — Kljub temu, da je razširjen tednik "Literary Digest" prinesel dolgo brzojavko portorikanskega guvernerja Townerja, v katerem je trdil, da so se volitve dne 4. novembra 1924 vršile mirno in redno na Portoriku, in da je bila v njih izražena volja volilcev, je bil predsednik Coolidge prisiljen odrediti, da vojni department preišče zadevo.

Ko je Santiago Inglesias, predsednik Svobodne federacije delavcev na Portoriku in vodja socialistične stranke na otoku, obiskal predsednika Coolidgea dne 2. januarja, je imel s sabo pismo od W. Greena, novega predsednika Ameriške delavske federacije.

"V interesu Ameriške delavske federacije priporočam zahtevo portorikanskih delavcev za nepristransko preiskavo," pravi Green v svojem pismu. "Obtožbe so tako težke, da naj naša vlada podvzame korake, da dobi avtoritativne informacije. Priporočam, da takoj uvažujete to stvar v nadi, da boste pomagali po svojih močeh temu prizadevanju da se dobi potrebno razumevanje za realiziranje visokih idealov naše vlade."

Coolidge je pazno poslušal, ko je Inglesias pripovedoval, kako so plantaniki in politični agenti korporacij kradli glasove in tvežirali valice. Poslušal je, ko mu je Inglesias slika strašno bedo portorikanskih delavcev. Inglesias je imel s sabo precejšnje število zapriseženih izjav, s katerimi je podprl svojo razlago, da je resnična. Coolidge mu je obljubil, da bo o stvari govoril z vojnimi tajniki in da bo storil najboljšo po svojih močeh. Vojni tajnik Weeks je obvestil Inglesiasa prihodnji dan, da se bo z njim sešel, da razpravlja o celi zadevi.

MLADINSKA SOCIALISTIČNA LIGA ZBORUJE.

Debs ji je poslal brzojavni
pozdrav.

New York, N. Y. — Mladinska socialistična liga obdržava tukaj svojo letno zborovanje. Eugene V. Debs, stari socialistični bojovnik, ji je poslal brzojavni pozdrav, v katerem spodbuja socialistično mladino, da bo reorganizirana se vojskujoča socialistična stranka, sloneča na razrednem boju, učila, organizirala, disciplinirala in vzpostavila delavce da izvrše svojo zgodovinsko nalogo — konec kapitalizmu in meznosti sužnosti — vzpostavi la bo industrijski in družabni red, v katerem bodo delavci in producenti gospodarji svojega o-rodja in dela, lastniki vsega, kar producirajo in suvereni vladarji sveta.

Morris Novik, ki predseduje zborovanju, je poročal, da je liga zainteresirala dva tisoč pet sto srednješolskih dijakov za socialistične ideje, da pravno nimajo še ti dijaki svojih organizacij po šolah. Kongresnik London je naglašal, da se mora taktika socialistične stranke vedno ravnati po razmerah, ki so v de-želi. Priževal se je, da so socialisti skušali preveč dolgo časa posnemati druge socialiste v drugih deželah, v katerih so popolnoma drugačne razmere, kot na pr. nemške socialne demokrate, mesto da bi študirali najprvo zgodovino svoje dežele in se učili v nji spoznavati razmere, da uravnavajo taktiko pravilno, ki mora prinesiti uspehe.

Današnja številka "Prosvete" je izšla v lastni tiskarni.

MESTO CHICAGO JE IZGUBILO PRAVDO.

Ne sme vzeti več ko 4,167 ku-
binih čevljev vode na sekundo.

Chicago, Ill. — Mesto Chicago je izgubilo priziv na višje zvezno sodišče, da sme na sekundo vzeti 10,000 kubinih čevljev vode iz Michiganskega jezera. Najvišje sodišče je zdaj potrdilo sodniško prepoved, ki jo je izdal federalni sodnik Carpenter.

Mesto bo moralo zgraditi naprave za uničenje fekalij. Te naprave bodo stale do tri sto milijonov dolarjev.

Največja nasprotnica mesta je organizacija brodolastnikov, katerih ladje plovejo na Velikih jezerih. Ta organizacija je trdila, da upade voda na jezerih, mesto je pa odgovorilo, da je ta trditev neresnična.

Coolidgev človek vidi prosperiteto.

Njegove oči mu kažejo samo le-
pe strani gospodarstva.

Washington, D. C. — Francis I. Jones, vrhovni ravnatelj službe za posredovanje dela, poroča delavskemu tajniku, da bo veliko dela v industriji v tem letu. V poročilu ima razvrščena poročila po državah tako, kot jih je prejel od svojih podrejenih nastavljenec. Iz vseh poročil pa štari optimizem v najbujnejših barvah.

Na pr. država Illinois ima "za leto 1925 lepše izgled v industriji, kot v precej letih pred njim. Volilci so odobrili izdatke sto milijonov dolarjev za trde ceste; velike vsote bodo razni okrajji potrošili za gradnjo cest. Delo v tovarnah se pomnoži po vsaj delavi, posebno v tovarnah za izdelovanje poljskih strojev. Sodi se, da bodo potrebovali veliko več izučeni delavci in iz-gledi so tukaj, da bodo zaposleni tudi navadni delavci. Veliko je bilo dela v stavbinski industriji leta 1924, ampak ravno toliko bo dela, ako ne še več, v letu 1925.

"V rudnikih v južnem in vzhodnem delu države delajo le deloma, nekateri rudniki so pa zaprti. Kljub temu so izgledi za leto 1925 v rudniški industriji veliko lepši, kot so bili v letu 1924, ker bo več dela v tovarnah in na železnih."

Glede države New York pri-zna poročilo, da v veliko tovar-nah delajo z omejenim časom, ampak obnem naznanja boljše čase.

GREENOV NASLEDNIK IME- NOVAN.

Indianapolis, Ind. — John L. Lewis, predsednik rudarske organizacije, je imenoval naslednika Williama Greena, tajnika rudarske organizacije, Thomas Kennedy, predsednika sedmega distriktla rudarske organizacije. Mednarodni izvrševalni odbor je Kennedyjevo imenovanje soglasno potrdil.

CISTA PITNA VODA ZA RU- DARJE.

Springfield, Ill. — Federalni rudniški biro je priporočil pre-mogovniškim podjetnikom, da imajo v rudnikih čisto in raz-kuženo pitno vodo.

Pitna voda v rudnikih mora biti pravilno razkužena, ako ne prihaja iz vira, ki ga je odobril državni zdravstveni department, pravi federalni rudniški biro.

TAJNIK RUDARSKE UNIJE USTRELJEN.

Vodja stavkujočih rudarjev uhit
na cesti.

Scranton, Pa. — Samuel Pace, tajnik krajevnih rudarske unije v Pittstonu, je bil v noči od pon-deljka na torek ustreljen na ce-sti, ko se je vračal s shoda stav-kujočih rudarjev. Njegovo trup-lo je bilo najdeno jutraj na ce-sti polno krogel. Morilci še niso znani.

Pace je bil eden izmed 11,000 rudarjev, ki stavkajo že peti te-den v pittstonskem distriktu.

ŽELEZNA PEST VLADA V JUGOSLAVIJI IN ITALIJI.

Aretacija Radiča je razburila Hrvate in vso Jugoslavijo.

Vsi volilni shodi republikanskih elementov so prepo-vedani in časopisi zatrti. Radič bo obtožen veleizdaje. Vlada je v strahu pred splošno eksplozijo ljudskega srda. Belgradski župan se je zgrudil mrtev. — V Italiji še vedno teče kri. Mussolini, kakor Pašić, vihti želez-no pest nad opozicijo.

Belgrad, Jugoslavija, 6. jan.

— Stefan Radič, voditelj hrvaške kmetake republikanske stranke, je bil aretiran včeraj v njegovem skrivališču na domu poslanca Košutića in odpeljan v Zagreb, kjer je bil vržen v ječo. Radič bo najbrž obtožen veleizdaje. Vlada je prepovedala vsak sestanek ali shod hrvaške kmetake stranke in vsi strankini časopisi so ustavljeni. Iz Zagreba prihajajo vesti o veliki razburjenosti med Hrvati; demonstracije proti vladi so v teku vzile protivnim policijskim odredbam.

Belgrad, Jugoslavija, 6. jan.

— Voditelji Radičeve stranke, kolikor še ni aretiranih, so včeraj posetili ministrskega pred-sednika Pašića na njegovem stanovanju s prošnjo, naj zaščiti Radiča, ker se je bati, da ga nje-govi sovražniki ubijejo v zapo-ru.

Medtem, ko se je vrtil ta se-stanek, je pa počila vest, da je belgradski župan Mihael Marija-nović naglo umrl. Zadel ga je srečna kap in zgrudil se je mrtev. Radičale je silno poparila ta tragedija, ker Marijanović je bil eden vplivnih voditeljev Pašiče-ve stranke.

Zagreb, Hrvatska, 6. jan. — Jugoslavija je danes na robu ve-like notranje krize. Hrvatsko ljudstvo je silno razburjeno valed aretacije Stefana Radiča, voditelja kmetake stranke. Jav-nost je bila uverjena, da je Ra-dič pobegnil iz Jugoslavije, ko je Pašičeva vlada začela s kam-panjo terorja proti Hrvatom. Nastanil se je bil na domu kmet-kega poslanca in svojega zeta Košutića nedaleč od Zagreba in tam je bil aretiran.

Sofija, Bolgarska, 6. jan. — (Poroča Walter Collins). — Ju-goslovanaka vlada je zavihtela železno pest nad hrvaško kmet-ako republikansko stranko, ka-tere vodja je znani Stefan Ra-dič. Vlada je odredila, da se stranka razpusti, vsi njeni listi zat-rgo in vsi njeni voditelji vrže-jo v zapor. Noben član ne bo amel biti izvoljen za kakó javno službo. Večina voditeljev je že v zaporu.

Ta korak Pašičeve vlade bo vsekakor imel velik efekt na vo-litve, ki se imajo vršiti v febru-ru. Posledice nasilnega Pašiče-vega nastopa bodo najbrž dru-gačne kot pa on pričakuje.

Jugoslovanaka vlada uteme-ljuje svojo akcijo s tem, da Ra-dič intrigira z boljševiki in da njegova stranka pomeni nevar-čo za jugoslovanako državo, ako se ji pusti svoboda. Ampak nasilno razbitje hrvaške stranke lahko pomeni še večjo nevarčo. Pašič-eva avlada je si apredaleč, da bi mogla umakniti. Vsekakor bo ta mesec, kolikor je še časa pred volitvami, zelo voharen v Ju-go-slaviji.

Bolgarski premijer Cankov, ki se je te dni vrnil domov, je zelo zadovoljen s svojo misljo v Bel-gradu in Bukareštu. Pravi, da je dosegel aljanco treh balkan-skih držav proti boljševizmu. Cankov je bil v Bukareštu bolj navdušen sprejet kot v Belgra-du. Rumunski kralj Ferdinand ga je odlikoval z visokim redom in nekaj se govori, da je obljubil svojo najmlajšo hčer za ženo bolgarskemu kralju Borisu.

VLAKA TRČILA DRUG OB DRUGEGA.

Chicago, Ill. — Vlaka Balti-more, Ohio in Western Indiana železnice sta udarila skupaj. Ra-njene so bile štiri osebe in sleer: Dva poštna uslužbenca, stroje-vodja in kurjač.

London, 6. jan. — Privatna po-ročila iz Milana se glase, da se fašisti po vseh mestih severne Italije mobilizirajo in izvršujejo sporadične napade na tiskarne o-pozicije, protosozidarake loke, ka-toliške organizacije in republi-kanske ter socialistične klube. — Liberalni voditelji so danes na-slovili apel na kralja, naj odpra-vi fašistični režim in prepreči ci-vilno vojno v Italiji.

Rim, Italija, 6. jan. — V naj-novejših krvavih izgradih, ki divjajo po raznih krajih Italije, so bile tri osebe ubite in mnogo ranjenih.

Rim, Italija, 6. jan. — Doba 48 ur, v kateri je Mussolini na-povedal popoln lom opozicije, je bila polna burnih dogodkov.

Prvi važen dogodek je ostavka zadnjih dveh liberalnih minist-rov. Kralj je ostavko sprejel in imenoval dva fašista na njuno mesto. Zdal so v Mussolinije-vega kabinetu sami fašisti.

Salandra, ki je bil delegat I-talije v svetu lige narodov, je tudi odpovedal to službo. Tako so vsi nefašisti izstopili iz vlade, ker nečajo več deliti odgovorno-sti za fašistovsko strahovlado.

Mussolini je odredil, da se po-litija in milica poječi v vseh me-stih in da se morajo vse demon-stracije sesti v krvi, če je treba. "Kjer se dva nasprotnika ne moreta zediniti, tam mora odločiti edinole sila," je dejal Mussolini v zbornici in zdaj drži besedo. Kako daleč pojde njego-va sila in kakšne bodo posledice, je zdaj še težko povedati. Časo-pisje opozicije se še vedno plet. Nekateri nasprotni listi so dan-es izšli prvič po več dneh, to-da brez vakega članka in ko-mentarja k dogodkom; prinesli so le gole vesti. Najzanimivejša je bila včerajšnja izdaja vodil-nega opozicijskega lista "Mon-do" v Rimu; list je od prve do zadnje strani prinesel samo o-glase.

Včeraj so se pojavili na zido-vih v bližini zbornice okorno la-delani plakati, ki pozivajo vlado, naj obesi vse nasprotnike. Razu-mo se, da so plakati delo aka-tremnih fašistov.

Mussolini je ukazal razpustiti centralni odbor Garibaldijske stranke "Italia Libera" (Svobod-na Italija) in tudi provinčna vodstva. Vodja te stranke je ge-neral Peppino Garibaldi, vnuk znanega slavnega revolucionar-ja.

Aventinaka opozicija — tako se imenuje skupina 150 poslan-cev, ki so bojkotirali parlament — je včeraj zborovala in opaziti je bilo znake nesoglasja. Neka-teri zastopniki liberalcev so predlagali, da se opozicija vrne v parlament, kjer je še edin pro-stor svobode govora, da Musso-lini sliši njen glas. Giovanni A-mendola, vodja aventinake o-pozicije, je imel dolgo posveto-va-nje s starim Giolittijem, hoteč ga pridobiti za aktivno opozicijo. Giolitti je pa izjavil, da opozici-ja mora izrabiti vse svoje kon-stitucionalne pravice in se ta-ko vrniti v parlament. Bojkot zbornice je po njegovem mnenju nepoštaven.

Rim je danes poln oboroženih fašistov in karabinerjev. Ulice so patrolirane noč in dan. Tu-patam buknejo nemiri, ki pa so hitro zadušeni.

VLAK OROPAN.

Chicago, Ill. — Uradniki Nort-western železnice zdaj priznajo, da so tatovi okradli vlak štev. 12 in izgnili s plenom. Uradniki so-dijo, da je tatvino izvršila orga-nizirana tatinska družba.

DELAVSKE NOVICE.

(Federated Press.)

Železničarji zahtevajo povišek.
San Francisco. — Nameščenci (strojevodji in kurjači) na Western Pacific železnici zahtevajo petodstotno povišanje plače.

Unija oropana.
San Francisco, Cal. — Reparji so razstrelili blaginico tukajšnje stavbinske unije in odnesli \$535.

Mnogo brezposelnih v Seattle.
Seattle. — Brezposelni delavci prihajajo od vseh strani sem. Povprečno jih pride 400 vsak teden. Krajevne unije so organizirale pomožno akcijo.

Znižavanje mezde v tekstilni industriji.

Lowell, Mass. — Splošno znizavanje mezde za 10 odstotkov delavcem v tekstilnih tovarnah po vsem Massachusettsu je zdaj v teku.

Povprečna tedenska mezda tovarniških delavcev v Massachusettsu je v splošnem padla za približno tri dolarje v letu 1924.

Stavka livarjev na zapadu.
San Francisco. — Stavka organiziranih livarjev v San Franciscu za priznanje unije še vedno traja. Boj je ljut. Dogajajo se nemiri in poboji, katere izvršujejo od delodajalcev najeti pretepači.

V Kanadi je malo dela.
Ottawa. — Delavske razmere v Kanadi so bile v minulem letu slabše kot v letu 1923.

Minnesotake unije za državno tiskarno.

St. Paul. — Unije tiskarskih delavcev v Minnesoti agitirajo za ustanovitev državne tiskarne.

124.000 delavcev se je vrnilo v Fordove tovarne.

Detroit. — Vse Fordove avtomobilne tovarne, ki so bile zaprte dne 24. decembra, so bile zopet odprte 5. t. m. Okrog 124.000 delavcev se je vrnilo na delo.

Kennedy je novi tajnik rudarske unije.

Indianapolis. — Thomas Kennedy iz Hazeltona, Pa., predsednik 7. distrikta United Mine Workers of America, je bil v pondeljek imenovan za tajnika blaginjske rudarske organizacije namesto Williama Greena, ki je zdaj predsednik Ameriške delavske federacije. Imenoval ga je predsednik John L. Lewis.

KRISTJANKA IN MOHAMEDANEC STA POSTALA PAR.

Washington, D. C. — Visoka je pesem duhovnov raznih veroizpovedanj, da je njih veroizpovedanje edino pravo in zveljavno. Trde so besede duhovnov različnih veroizpovedanj, s katerimi sva delavci in delavke, naj se nikar ne poročita z drugoverci. Ampak to velja le za delavce in delavke, kar dokazuje naslednji dogodek.

Abdulla Entezam, pravoverni muslim in prvi tajnik perzijskega poslanstva, je poročil Margaret Hume, pravoverno kristjanko in hčer iz stare in bogate ameriške družine. Poroka se je vršila v Kristovi cerkvi v historični Aleksandriji, Va. Poročil je par rev. William Jackson Morton, episkopalni župnik.

V PEPELU SE JE ODPELJAL V PROSTOST.

Philadelphia, Pa. — 24-letni John Campbell, ki je čakal na obsodbo zaradi ropu, je zlezel v avtomobil za odvajanje pepela. Naslul so nanj pepel in Campbell se je odpeljal v prostost.

Campbell je molčal in trpel, kajti pepel je bil vroč. Ko je bil avto oddaljen en blok od ječe, je zlezel iz pepela in skočil z avta. Ampak skočil je takoj na drug avto in pritisnil pistolo na senec vozniku s kilec naj se poda. Voznik je ubogal in Campbell se je odpeljal z veliko hitric.

VAZEN ODLOK ZA DELAVCE.

San Francisco, Cal. — William Millerja na otoku Van Sickle blizu Pittsburga, Cal., je komar ugriznil na jezik. Miller je pričel bolehati in je postal popolnoma nezmožen za delo. Industrijska komisija za poškodbe mu je priznala \$2.487,18 odškodnine, ki se mu bo izplačevala v tedenskih obrokih po \$12,23.

NEMČIJA ZAHTEVA DOKAZE NERAZOROŽENJA.

Na zavezniško noto odgovori s protestom. Nove kombinacije v nemškem parlamentu. Reakcija zbira svoje sile.

Berlin, 6. jan. — Nemčija odgovori na zavezniško noto, ki je bila dostavljena večeraj in katere naznanja nemški vladi, da Koln ne bo izpraznjen 10. januarja radi tega, ker Nemčija še ni razorožena v smislu mirovne pogodbe — z emfatičnim protestom in zahtevami, da ententa specifično dokaže, kje in kdaj je Nemčija kršila pogodbo z oboroževanjem. Tako javljajo danes iz uradnih krogov.

Nemčija odgovori v svoji noti, da ne ona pač pa ententa krši versalsko pogodbo, ker noče izprazniti ozemlja ob času kot je določeno v pogodbi.

Zavezniška nota vsebuje šest razlogov, zakaj Koln ne more biti izpraznjen. Nemčija je obdolžena, da je prvič reorganizirala stari generalni štab, drugič rekrutira in vešča v orožju prostovoljce, tretjič ni pretvorila municijskih tovarov, četrtič ima na roki preveč bojnega materiala, petič ni reorganizirala državne policije in šestič ni sprejela zakonodajnih in upravnih ukrepov kakor so zahtevali zavezniški v septembru 1922.

Nemški parlament, ki je bil večeraj odprt, je obkoljen z močnim kordonom vojaštva in policije. Zbornica nima prva dva dni drugega dela, kakor da se organizira in potem bo čakala, da se ji predstavi kaka vlada in predloži program. To stori začrna Marx-Stresemannova vlada jutri ali v četrtek. Medtem se pa vrše za kulismi velike politične kupčije in intrige za kontrolo parlamenta in vlade. Nacionalisti delajo na vse pretege za enotno fronto s fašisti, bavarskimi "folkovi", poslanci gospodarske stranke in z drugimi skupinami desničarjev in monarhistov v svrhu, da dobe večino in organizirajo svojo vlado.

AMERIKA JE PREDLOŽILA RAČUN ZAVEZNIKOM.

Zahteva \$650.000.000 za kritje stroškov okupacije in kot privatno odškodnino. O dolgovih ne sme biti govora na finančni konferenci.

Pariz, 6. jan. — Jutri se odpre zavezniška finančna konferenca v Parizu, katere namen je, rešiti razna nesporazumjenja med zavezniški radi plačil nemške odškodnine na podlagi Dawesovega načrta. Amerika bo zastopala po treh delegatih, ki so poslanički Herrick v Parizu, poslanik Kellog v Londonu in polkovnik Logan.

Na dnevnem redu konference je tudi račun Združenih držav v višini \$605.000.000, in sicer 350 milijonov dolarjev odškodnine privatnim ameriškim državljanom za škodo, katero so jim naredili Nemci med vojno — največ tujcev je za potopljeno blago in osebe na torpediranih ladjah — in 255 milijonov dolarjev za kritje stroškov, katere je imela Amerika, ko je držala svoje čete v Porenju pet let.

Rešiti se ima tudi vprašanje, da li smejo Francozi in Belgijci pokriti stroške svoje okupacije Porurja z gotovino in materijalom, ki so ga zaplenili v Porurju. Dalje je na dnevnem redu vprašanje revizije deležev nemške odškodnine. Nekatere male države, med katerimi je tudi Jugoslavija, zahtevajo večji delež.

Ameriški delegatje imajo navodila iz Washingtona, da ne smejo dovoliti debate glede ameriških vojnih posejlov na tej konferenci.

Avstralija omejuje naseljevanje.

Melbourne, Avstralija, 6. jan. — Zvezna avstralska vlada se je odločila za nove omejitve naseljevanja v Avstraliji, ki stopijo v veljavo na spomlad. Med določbami je tudi ta, da noben imigrant, ki nima najmanj \$200 gotovine v žepu, ne sme po 31. marcu stopiti na avstralska tla.

ČIKASKA OPERA.

Repertoar od 8. do 12. januarja: V četrtek "Werther". V petek "Traviata" (zadnjič v tej seziji). V soboto pop. ob dveh "Il Trovatore", zvečer "Rigoletto". V nedeljo pop. ob dveh "Louise". V pondeljek "Samson in Delila" s baletom (edanjic v tej seziji).

NAVIAHANI PROHIBICIJO-NISKI DETEKTIVI.

Nastopili so v vlogi tihotapcev z opojnimi piščinami.

New York, N. Y. — Trije premeteni prohibicionisti detektivi so skozi več tednov igrali tihotapce z opojnimi piščinami, da ujamejo prave tihotapce. Zaprli so osem tiralnic, sedem jih pa še zaprisežejo. Gre se za odkritje velikega tihotapskega kroška, ki je dolgo časa odgnal spanec od oči prohibicionističnih detektivov.

Detektivi iščejo tudi William Nathana, znanega politikarja na severni strani mesta in člana o-krajnega davčnega odbora. Ko so prišli ponj, je bila doma njegova žena, ki je trdila, da so detektivi izvršili veliko pomoto, ker je njen soprog nedolžen kot novorojeno dete. Vprašali so jo, kje je njen soprog, a ona je odgovorila, da je odšel v pisarno, ni pa povedala naslova pisarne.

Zaplenili so tudi veliko zalogo ponarejenih znamk, ki so jih pritiskali na steklenice.

Tihotapci so prodajali žganje večinoma lekarnarjem.

Detektivi so nastopili tako previdno, da so se sčasoma vrinili v najvišji tihotapski svet.

SILEN VIHAR NA ATLANTIKU.

Veliko ladij zakasnelo.

New York, N. Y. — V minulem tednu je divjal silen vihar na Atlantiku, katerega sta spremljala dež in sneg. Potniki ki parniki so kasneli in ladje raznih velikosti so bile v nevarnosti, da jih pogoltno morje.

Mornarji so veliko trpeli, kajti opravljati so morali službo še z večjo pažnjo in pri tem so bili izpostavljeni divjanju elementov.

Odpluti je imela bojna ladja "Arkansas" z desetimi razruševalci k vajam v južne vode. Ampak bojna ladja z razruševalci je ostala v pristanu, da poleže vihar.

Veliko ribičev, katere je vihar zajel na odprtem oceanu, se je komaj rešilo in ušlo mokremu grobu.

AMERIŠKI CEPELIN POJDE SPET ČEZ MORJE.

Washington, D. C. — Zračna ladja "Los Angeles" ali s starim imenom ZR-3 pojde na spomlad na zračno plovidbo v Bermudi, Portoriko, Canal Zone in na Havajske otoke ali v Evropo. Tako javlja mornarični departament.

GLEDE POŠTNEGA ŠKANDELA JE PRIŠLA RESNICA NA DAN.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

da se prišli tarifna komisija, izreči za sedanjost visoko carino na sladkor. Smoot je pa oseba, katero dolže, da je pomagala Coolidgeu in sladkornemu trustu obdržati visoko colnino na sladkor, akoravno je tarifna komisija priporočila v mesecu avgustu lanskega leta Coolidgeu, da zniža colnino na sladkor.

V tej resoluciji opozarja senator Robinson na časnikarska poročila, da namerava predsednik Coolidge kršiti zakon za ustanovitev tarifne komisije na ta način, da odsvoli člane komisije, ki so za nizko colnino in jih nadomesti z osebami, ki so naklonjene visoki colnini.

Potlačeno je bilo še eno poročilo, ki bi bilo prihranilo ameriškem ljudstvu milijone dolarjev v lanskem letu 1924. Ta prejkava se je izvršila na pritožbo governorja McMastra v Južni Dakoti in je bila dokončana v mesecu juliju minolega leta. Poročilo priporoča, da justični departament preloži petrolejsko industrijo in njene sorodnice. In v justičnem departamentu je ostalo priporočilo, varno in zaklenjeno, da ga ne vidi ameriško ljudstvo.

DVA KUKLUKSA TEPENA.

Bristol, Tenn. — Dva kukluka sta bila 5. t. m. pretepena do krvi, ko je četa članov te organizacije napadla neko hišo, v kateri se po njihovem mnenju skrivajo tihotapci s pišjaco.

Španci spet tepeni v Maroku.

Pariz, Francija, 6. januarja. — Privatna vest iz Tangierja sporoča, da so bile španske čete zopet tepene v bitki z Maročani pri Teutanu. Dva španska oficirja sta bila ubita.

Protikomunistični blok v Norveški.

Oslo, 6. jan. — Voditelji reakcijskih strank so organizirali patriotsko ligo, katere namen je, pobijati komunistično gibanje na Norveškem.

NAROCNIKI POZOR!

Znamenje (Dec. 31-1924) pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Ciceru za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člane \$5.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave., CHICAGO, ILL.

Ako imate kilo poskusite to brezplačno.

Pošljite to na staro ali ravnotež na stalo kilo, veliko ali malo, in prepričali se boste kot ticeče drugih.

POŠLJEMO ZASTONJ, DA TO DOKAŽEMO.

Vsek, ki ima kilo, možki, ženska ali otrok, morali bi takoj pisati na W. S. Rice, 36 D. Main St., Adams, N. Y., za brezplačno poskušanje duhovnega področja za kilo. Dajte to na kilo in mišice se pričnejo takoj krčiti, vsaki skupaj tako, da se odprta prstna sramišča naravnost potone, potreba podlaga in prstov, odpadajo. Ne zamudite naprediti te brezplačne poskušnje. Tudi če vas kilo ne boli, čemu nositi pasove vas vaše življenje? Čemu trpeti te situacije? Čemu biti v nevarnosti, vsled male kilo, ki so vrže se skozi ljudi na operacijsko mizo? Veliko števil moških in žensk je dnevno v nevarnosti, ravno ker jih ne boli in vsemu lahko delajo. Pišite takoj po brezplačno poskušanje, ker je res čudovito pomagalo za katera koli odvrniti kilo in celo tam kjer se kilo ne razbije spodnji kupa.

Zastonj za kilo W. S. Rice, Inc., 36 D. Main St., Adams, N. Y. Pošljite popolnoma varno varno stvarjenje vaše podlase za kilo.

RAD BI IZVEDEL.

kje se nahaja Sam Guvo, rodom Dalmatincev, kateri je bil pri meni na stanovanju meseca januarja, 1924 v Delagua, Colo. — Iščem ga radi zelo važne zadeve in prosim, da se mi prijavi na spodnji naslov. Rojaki so prošni, da ga opozorijo na ta oglas. Frank Potočnik, 1610 San Luis, Street, Trinidad, Colo. (Adv.)

ISČE SE

Človek za delo na farmi kot hlapec. Delo je stalno in dobra plača. Tisti, ki ima veselje za delo na farmi, naj se hitro oglasi in piše na naslov: Frank Koren, E. Worcester, N. Y. Sprejme se tudi takega, ki ni več zmožen za delo v rovu ali tovarni. (Adv.)

SLUŽBO ZELI.

Mlada Slovenka išče službo, kjer ji bode dovoljeno držati pri sebi 7 let staro hčerko. Zmožna popolnoma angleškega jezika in se razume na restavracijska dela, ali tam kjer se drže ljudje na hrani. Pišite pisma na naslov: "Služba" 2657 So. Lawndale ave, Chicago, Ill (Adv.)

DA SKUHAŠ DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas kuhani vedno le najboljši in najcenejši.

Grocerijam, hladničarjem in v prodajalne železnice damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR, 6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

UPRAVNIŠTVO

opozarja vse naročnike in druge čitatele, naj nikar ne kupujejo nobenih posebnosti iz posameznih oglasov, ki se nahajajo v listu, ker nekateri so direktno zapeljivi. Vsek naj bo zelo previden in se vsolej, če le mogoče, predno kaj kupi iz oglasov, prebrja. Za vse oglase so odgovorni le oglaševalci sami, nobene odgovornosti ne prevzame upravnništvo in ne lastnik lista. Oglase imamo zato, da nam pomagajo plačati list, kateri je vsak dan dražji v tiskarni in vse povsod. Torej bodite previdni, če se pa nabrišete, tedaj vse to pripišite sami sebi in ne nam.

NAROČITE SI!

klobase iz pravega čistega prašičjega mesa s primernimi dišavami, prekajene z Hickory lesom. Cena klobasam je 35c za funt poštnina plačana. Naročilom priložite denar ali Money Order, na naslov: Anton Lipold, P. O. Naylor, Mo. (Adv.)

ZENITVENA PONUDBA.

Mladenec star 35 let se želi seznaniti s Slovenko ali Hrvatico v starosti 25 do 35 let v svrhu ženitve, tudi divorsanka ni izvzeta čeprav ima par otrok. Katera resno misli naj priloži svojo sliko v pismu, katero se ji vrne na zahtevo. Tajnost jamčena. Jaz sem naprednega mišljenja in precej na dobrem finančnem stališču. Pošljajo naj le resne ponudbe, na naslov: Pavel Boatjancič, Box 138—Renton, Pa. (Adv.)

Potniki v stari kraj in emigrantje

iz starega kraja potujite preko **EMIL KISS BANKIRJA** 123—2nd Ave., New York Denarne pošiljave — Dolar. — Dinarji. Hranilni oddelci. Javni notarski urad. Pišite za informacije.

JUGOSLOVANI!

Kadar potrebujete dobro godbo z malimi stroški, kot za izlete, domače zabave, svatbe, itd., se obrnite vselej na našega rojaka, ki vam vedno točno postreže za svojo \$300 vredno koncertino, igra prave starokrajake polke ali z najnovejšimi ameriški Fox Troti. Izdelujem nove Koncertine, Hromatične harmonike in navadne harmonike vseh vrst, popravilam vseh vrst muzikalične instrumente, klarinete in violine.

Na prodaj imam v zalogi raznovrstne muzikalične instrumente rabljene, dobro popravljene harmonike in drugo. Imam tudi fine Piano Harmonike na prodaj. V zalogi imam raznovrstne muzikalične knjige, note in knjige za šolo za učenje. Pišite, telefonirajte ali pridite osebno do mene. Se uljudno priporočam vsem Jugoslovanom. Frank Dražumerić, Concertinas & Music Ex. Repairer. 5122 Butler St. Pittsburgh, Pa. Tel. Fisk 0237 R. (Adv.)

PREMOGARJI PIŠEJO.

da ne delajo, jaz tudi ne. Slovenci v Chicagu sedaj je čas, da si naročite premog, ker je cenejši in malo vaga. Oglasite se pri meni. Frank Udovich, 2623 South Ridgeway Ave. Tel. Lawndale, 6893 ali pa Canal 6078, Chicago, Illinois. (Adv.)

NAPREDEK.

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaš z njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse blago za vsakdanje potrebe po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK Hermine, Pa.

PRIDITE IZ SEVERA

PRIDITE K NAM...

Zelite prirediti hranilno ulogo ali varno investirati vaše prihranke.

Izposodite si denar na povoljne pogoje na dobro ohranjene in na novo dovršene hiše.

Pošljite denar v Jugoslavijo ali druge evropske dežele.

Kupite si pri nas parobrodni listek na katero koli črto.

Ako potrebujete nasvetov v kakršni koli denarnih stvarih — naše zanimanje bode vaš tpeh.

TOREJ, PRIJAVITE SE na banko priznano po vseh Združenih državah.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

na varno in konservativno banko

1900 BLUE ISLAND AVE. vogal 19. ulice

CHICAGO, ILLINOIS

PRIDITE IZ JUGA

Razprave o pravih S. N. P. J.

Chicago-Clarendon Hills, Ill.

Ako iščemo vzroke za zla v sedanjem družabnem sistemu, jim sledimo do slabega poduka. Ta družabna zla so dozdnevno posledica dejstva, da ima 45 odstotkov odraslih ljudi v Ameriki duševno zmoglost normalnega 12-letnega otroka in le trinajst in pol odstotka ljudi posejude višjo inteligenco. Ta ocena je napravljena na podlagi armadne preiskave o inteligentnosti ljudi, ki je bila izvršena na 1.226.011 osebah, od katerih je bilo 41.000 častnikov. Približno trideset odstotkov od 1.550.011 oseb, o katerih je bilo lahko dobiti statistične podatke, ko sta Joakun in Jerkes objavila svoje poročilo, ni znalo "čitati in razumeti časnika in pisati pisma domov. Te so se enkrat posebej preiskali, kot se preiskujejo analifabre." Profesor William McDougall, priznavač razširjeno in naraščajočo duševno podnormalnost, pričenja svoje znano delo "Is America Safe for Democracy" (Ali je Amerika varna za demokracijo) s presenetljivim priznanjem: "Ko opazujem optimizem doli po poti do uničenja, se mi zdi, da gledam največjo tragedijo v zgodovini človeštva."

Ako čitatelj "Prosvete" pazno čita dopise pod napisom "Javna governica" in nasvete za spremembe k pravilom, prihaja do zaključka, da splošna inteligenca povprečno ni višja od splošne povprečne inteligenze ameriškega ljudstva, kot jo je dognala armadna preiskava o inteligentnosti. To je najboljši argument, ki govori, zakaj naj S. N. P. J. reorganizira svoje izobraževalno delo s centraliziranjem v enem departamentu in z izdelanjem splošnega, konstruktivnega, sistematičnega izobraževalnega programa.

Odraslel človek s pomanjkljivo inteligenco priporoča svoje ideje na isti način kot otrok. On bo le naglašal svojo idejo in ne bo predložil dejstev in logičnih argumentov, zakaj naj se odobrava njegova ideja. V bodočnosti bi bom v posebnem dopisu pod "Raznoterosti" analiziral gotove ideje, ki sem jih zbral semintje, da dokazem bolj določno, zakaj S. N. P. J. potrebuje konstruktiven izobraževalni program in zakaj naj se njeno izobraževalno delo osredotoči v enem departamentu.

Najboljše je pričeti s sistematičnim konstruktivnim izobraževalnim programom pri mladoletnih članih. Pred seboj imajo bodočnost in njih bodo tako smernice največ koristile in ravnotako bo imela od njih koristi S. N. P. J., ker bodo v bodočnosti njeni odrasli člani.

Problem izobrazbe mladoletnih.
Ako pregledamo in preiščemo izobraževalni program za mladinski oddelček, moramo priznati, da je popolnoma ponesrečil. Vzrok za to je iskati v tem, da so tisti, ki so odgovorni za sedanje smernice ali so jih imeli določiti, prezirli gotove biološke, fiziološke in psihološke zakone, kajti jasno je, da 5 let star deček ali deklica popolnoma drugače misli in dela kot deset let star deček ali deklica, ali pa narobe. Čtivo, ki ga prinaša naš "Mladinski list", je le za otroke pod 12. letom.

Ako hočemo reorganizirati program našega mladinskega mesečnika, tedaj se moramo najprej poglobiti v biološke, fiziološke in psihološke zakone, na drugi strani se pa moramo poglobiti v namen ali predmet izobrazbe, katerega najdemo v naši poslovnici in pravilih. Na podlagi teh obeh faktorjev pa lahko zgradimo sistematičen, konstruktiven, izobraževalen program.

William J. Field je pisal o vzrokih za ponesrečenje ameriške izobrazbe sledeče: "Meni se zdi, da polagamo preveč važnosti na genetično stran vprašanja in da omalovažujemo razmere kot faktorje. Ko to izjavljam, ne želim, da se razume, da podcenjujem važnost podedovanih lastnosti. Jaz le želim, da prinašam domov, da ima to vprašanje dve strani in obe je treba enako vpoštevati."

Z genetične strani moramo vpoštevati plemenske in individualne podedovalne lastnosti. Jednota lahko vpoštevata le našo plemensko (narodno) podedovalnost. Ako se sklicujemo na članek, ki ga je spisal mr. Jivojin Perić, profesor na pravni fakulteti na beograjski univerzi in ki je bil priobčen v angleškem je-

ziku v "Illinois Law Review" meseca februarja 1922 pod naslovom "Nasprotstvo med komunizmom in buržoazno demokracijo označeno v srbski družinski zadrugi", čitamo tole glede naše plemenske (narodne) podedovalnosti.

"V splošnem so Slovani udani altruističnim (ljubezni do bližnjega) in enakostnim — idejam azijskega izvora (budističnega in krščanskega), ki so zdaj v protislovju z individualističnimi idejami centralne in zapadne Evrope. Ako se prilazejajo komunistične tendence med Slovani ob Baltiku, Poljaki, Čehi, Slovaki, Bolgari, Srbi, Hrvati, Slovenci, se ne vrši to samo zaradi uničenja (ljudi in lastnine) v veliki vojni, ampak pred vsem zaradi tega, ker so Slovani, med katerimi so individualistične ideje zapadni narodov (Američanov, Britov, Francozov) vedno večalimaj naletele na nasprotstvo."

"Vpliv azijskih idej se je občutil v evropskih idejah veliko prej pred veliko vojno. Ideje evolucije in solidarnosti, ki so se dolgo časa pojavljale v Evropi, izvirajo iz azijskega naziranja. Rekli smo zgoraj, da sledi iz tega naziranja, da je individualizem del celote, celota je pa družba ali država, h kateri pripada. Iz tega naziranja sledi dalje, da je država del še večje celote, to je človeštva. To je pa zopet samo del brezmejne vsega — vseмира. Vseмир zapoveduje in uravnava človeštvo, človeštvo državo, država pa ljudi. Vse se razvija v slogsju višje volje, kateri se ne more ustavljati. To je nazadnje fatalizem, in evropske ideje o evoluciji. Evropa se je pred veliko vojno družila z Azijo, to družjenje je pohitelo po veliki vojni. Kajti Evropa postane kmalu podaljšek Azije z duševnega vidika."

Profesor Jivojin Perić pravi dalje glede plemenskih ekonomskih tendenc Slovanov:

"V srbski družinski zadrugi imamo značilno — primerno boja med dvema lastninskima oblikama: skupno (kolektivno) lastništvo, ki po trditvi profesorja Henry S. Maina prihaja iz Azije, in posamezno (individualno) lastništvo rimskega izvora. To je boj skupnih interesov in altruizma (ljubezni do bližnjika), orijentalne ideje in zapadne ideje individualizma. Ti dve različni naziranja postojita danes v Srbiji in vobče na Balkanskem polotoku. Oni predložata dve različni civilizaciji: azijska in evropska. Ne more se odločno izjaviti, kateri od teh dveh je Balkanski polotok naklonjen. Balkanski polotok predstavlja mešanico, njegova civilizacija je polazijska in pol-evropska. On tvori most med dvema deloma sveta (kontinentoma), tako da ne pripada nobenemu, ampak rajše obema."

Na podlagi teh avtorativnih citatov lahko sklepamo, da je mladinski mesečnik s plemenske (genetične) strani zgrešen rec, ker ni prinašal čtiva, ki bi spodbujal čitatele k altruizmu, enakopravnosti, človečanstvu, združenju in solidarnosti. Najboljši čas za vcepljenje takih idej ljudem, je starost med 10. in 16. letom. V mladinskem mesečniku ni izšel en članek, ni bila tiskana ena beseda o tem važnem predmetu.

Niti ena beseda ni izšla o plemenski gospodarski podedovalnosti v mladinskem mesečniku. Jednota bi lahko učinkovito delovala na tem polju s serijo članikov, in povdarjala v njih, da ni ustanovljena samo na podlagi azijske ideje kolektivizma ali samo na podlagi zapadne ideje individualizma, temveč da je most med tema dvema ekstremnima idejama, ali da popolnoma soglasja z jugoslovansko idejo o lastništvu: s skupnim lastništvom proizvodnih sredstev, ki dovoljuje obenem vsakemu posameznemu članu ustvariti svojo osebnost zunaj jednote.

Preiščimo mladinski mesečnik, v koliko pridejo razmere kot faktor vpoštev pri vzgoji. Tu spoznamo, da moramo vpoštevati tri velike principe: fizično prilagodnost ali fizičen poduk, poduk z moralne strani za mladoletne člane in vešbanje duha. Največja sprememba pri dečkih nastane med 14. in 16. letom. Psihologi pravijo, da v teh letih pride do mladinske doba, dečkov razum je odprti vsem pojavom in pojavi, ki se vtisnejo dečku v teh letih, odločijo njegov značaj, ki postane moč. Zaradi tega se naj dečkom priporoča, da čitajo knjige in spise znamenitih pisnikov in pisateljev, njih duše naj

napolni godba, ker to ustvari mentaliteto, ki bo rodila dober sad. Dečkom se naj svetuje in priporoča, da ne plijejo opojnih pljač in nikdar naj se ne jemljejo v take kraje ali prostore in družbe, v katerih se piše žganje. Sedanjí mesečnik za mladino je pomanjkljiv v konstruktivnem poduku, zaradi tega ne more doseči tega, kar se je pričakovalo od njega.

Mesečnik za mladino se naj reorganizira tako, da bo imel tri oddelke, skupaj 32 strani. En oddelček v ameriškem jeziku naj obsega 14 strani čtiva za otroke pod 12. letom, drug oddelček v ameriškem jeziku naj obsega 14 strani za otroke med 12. in 16. letom, tretji oddelček naj obsega 4 strani v slovenskem jeziku. — Rihard J. Zvertnik.

(Dalje prihodnjik.)

DePue, Ill. — Kot večletni član podajam nekaj nasvetov. Veliko naših bratov in sester priporoča to in ono. V št. 296 priporoča neki brat, da plačujejo oni člani, ki so zavarovani za \$1 bolniške podpore \$1.10 mesečno, za \$2 podpore \$1.85, za tri \$2.65 in tako dalje, tako da plačujejo oni, ki so zavarovani za \$1 bolniške podpore večji asessment v bolniški sklad, kot oni, ki so zavarovani za več. Ta brat gotovo ni čital pravil, kajti če bi jih bil, bi razvidel, da lestvica za \$1 bolniške podpore znaša 70 centov, za \$2 — \$1.45, za \$3 — \$2.25, za \$4 — \$3.10 in za \$5 pa \$4, k čemur se prišteje upravni sklad 25 centov in za odškodninski sklad 15c, torej v vsak razred enako po 40c. Iz tega sledi, da čimvečjo podporo je kdo zavarovan, toliko več plačuje, da so torej višji razredi dražji, in sicer za vsak dolar podpore 5c, tako da stane četrti dolar podpore 85c, peti dolar pa 90c nasproti 70 za prvi dolar podpore. Brat, ki je v zmoti s takim poročilom, naj prihodnjik pogleda pravila.

Po iniciativni družba št. 333 se bolniški skladi delijo vsak za sebe, kar nikakor ni pravilno in ne bratako. Pogledimo tiste brate, ki so bili zavarovani pri S. N. P. J. za \$3 in pri S. D. P. Z. za \$1 ali morda \$2. Po združenju je torej njih zavarovalnina pri jednoti za \$4 ali \$5, radi česar imajo že toliko časa naklade, ker se skladi delijo. Ali mislite, da so se ti bratje združili radi tega, da bodo plačevali večno naklado? Ne, oni so se združili, da bodo manj plačevali.

Toliko se še nekateri trudijo, da bi se združile vse slovenske napredne organizacije v močno jednoto, in tudi želeti je, da bi se ideja uresničila, ali ako bomo imeli bolniške sklade tako, da bi se delili vsak za sebe, ne bomo mogli do daljnjega združenja, ker mislim, da kdor je zavarovan pri S. N. P. J. za \$3 in pri kateri drugi organizaciji za \$1 ali več, bo vedno deloval proti združenju, kajti v njegovo korist je, če je pri dveh organizacijah in radi tega nima naklade, pri samo eni s toliko bolniško podporo pa gotovo.

Zato bi jaz priporočal, da se skladi združijo, tako kot je sprejela združevalna konvencija, samo pod pogojem pa, da bi novih članov ne sprejemali za več kakor \$3. Tisti, ki so prišli radi združenja, naj bi ostali zavarovani za kolikor so. To je bratstvo, če smo združeni! Združeni tudi napredujemo, razdruženi pa nazadujemo.

Ali ker tako pišem, ne mislite, da sem morda zavarovan za \$4 ali \$5. Nikakor ne, zavarovan sem za \$1 dnevno.

Točka v sedanjih pravilih, ki nalaga dolžnost vsakemu članu, da se mora udeležiti mesečne seje društva vsaj enkrat v treh mesecih, se najbolj krši. Nekateri člani pridejo morda enkrat ali dvakrat na sejo, pa se nikdar ne kaznujejo, drugi so zopet, ki pridejo po dvakrat ali trikrat, pa so kaznovani. Prijateljstvo in neprijateljstvo igra namreč veliko vlogo. Odvisno je, koliko prijatelj ali neprijatelj ima prizadeti na seji, ko predsednik da predlog na glasovanje, če se naj kaznuje brat, ki ni bil že trikrat povrati na seji. Zgodi se čisto, da pride kateri član komaj enkrat na leto k seji, pa je dober član, a drugi član pa je lahko kaznovan za isto odsotnost. Priporočam torej, da se ta točka popolnoma črta, ker to je samo past za nekatere člane.

Točka na strani 86 zaradi stavkokazov, naj se poostri, kolikor dopuščajo državni zakoni, ker tudi ni, da bi smatrali stavkokaze za svoje brate, kateri se ne zavdajo svoje dolžnosti do delavstva in izkoriščevalcem po-

magajo še bolj zaslužiti delavstvo.

Videl sem že takega človeka, kako je stavkokazil na povelje svojega "generala", kričal je in se tolkel po prsih, da je on možak. Članstvo je tudi že pokazalo, da ne mara takih ljudi med svoje vrste.

Uradna številka glasila naj bi se tiskala v slovenskem in angleškem jeziku vsled tega, ker Slovenska narodna podporna jednota ima že veliko članov, ki niso zmogni slovenskega čitanja in pisanja. Zato naj bi se za take člane tiskale uradne številke v angleškem jeziku, da se bodo člani seznanili z jednotino upravo in njejimi dobrimi ustanovami. — Ignac Jane,

DePue, Ill. — Iniciativa je vzelo v pretes naše društvo na zadnji seji ter je po eni uri debatanja prišlo do zaključka, da se iniciativa ne zavzre, a tudi ne podpira, ker se vrši prihodnje leto konvencija. Iniciativa bi s sprejetjem dosti ne koristila dotičnim članom, ki so prizadeti, jednoti pa bi vendar napravila obilo stroškov.

Pripoznam, da je iniciativa društva št. 123 umestna, ker dosti našim članom in bratom se po združevalni konvenciji godi krivica, ki so se združili z nami. Konvencija je vse to dobro uredila, da se bolniški skladi ohranijo skupno, napaka pa je bila storjena samo s tem, ker ata se ustanovila še sklada po \$4 in \$5. Če bi se ta dva razreda ne bila sprejela na konvenciji, bi bilo danes bratstvo, ne sovraštvo med člani. Tudi iniciativ bi ne bilo treba toliko kakor sedaj.

Veliko članov zahteva, naj se vsak razred vzdržuje sklad zase. Res bi bilo to prav, ali če bi bili vedeli člani, ki so prišli k nam po združenju, kako se bo zgodilo z njimi, kakor je bilo po sprejeti iniciativi društva št. 333 v Blainu, Ohio, gotovo bi ne bili združeni z nami. Društvo št. 333 v Blainu, Ohio, gotovo ni mislilo na take člane, ali potreben je bil vendar premislek, predno je članstvo vzelo v raspravo tako iniciativo in jo sprejelo.

Člani, ki so prišli k nam z združitvijo, tako veliko več plačujejo v bolniški sklad, kateri so zavarovani za \$4 ali \$5 bol. podpore. Prej je član plačeval pri S. D. P. Z. za \$2 \$1.45 v bolniški sklad in pri S. N. P. J. za \$2 \$1.45, torej pri obeh \$2.90, zdaj plačuje, ko je zavarovan za ravno isto podporo \$3.10, torej 20c več kakor prej, ali \$2.40 na leto. Oni so se žrtvovali, ki so se z nami združili, mi pa še toliko nočemo, da bi jim priskočilo na pomoč, ko se gotovo nahajajo nekateri v slabih razmerah, da komaj plačujejo asessment. Posebej morajo plačevati pa še tolike naklade. To so dobili z združitvijo. Če se bomo toliko cepili, kakor se sedaj in vsak za sebe delili sklade in na ta način gledali za bratstvom, se ne bomo nikdar združili v skupno jednoto. Na ta način jim zapiramo vrata.

Strinjam se s bratom Ludvikom Medveškom, ki pravi, da malo več nadzorstva, pa bi šlo. Nekateri predbacivajo simulacijo. Pa niso samo tisti simulirajo, ki so zavarovani za veliko podporo, tudi tisti so, ki so zavarovani za malo podporo. Poznal sem člane, zavarovanega samo za dolar. Simuliral je vedno, dokler ni bil iz društva.

Priporočal bi bolniške kartice, kadar član zboli, da društveni zdravnik tako spiše in se obvestilo pošlje na vrhovnega zdravnika. Po mojem mnenju bi bil boljši sistem kakor je sedaj, ker zdravnik takoj konstatira bolezen in zapiše, koliko časa se mu zdi, da bo zdravnik bolan. S tem pa bi ga veliko lažje nadzorovali, ko bi tudi društveni tajnik lahko pogledal na kartico, preden bi jo poslal na glavnega zdravnika.

Strinjam se tudi s bratom Kobi, ko priporoča, da se tista točka črta iz društvenih pravil, katera zahteva, da se mora vsak član udeležiti vsake tretje seje. Tudi meni se zdi, da se ta točka največkrat krši pri vseh društvih. Pri nas smo se držali te točke in tako smo izgubili par dobrih članov, recimo dobrih plačnikov, ki so bili redni s svojimi prispevki in ni bilo nikakega ugovaranja od njih. Ko so pa izvedeli, da imajo ukor, so kar pustili društvo. Vsak je rekel, da dolar velja, a dokler plača, ve tudi, da je brat, če pa ne, tedaj ve, kaj je. Veliko bi bilo boljše, da je prosto vsem, ker čeprav zahtevajo pravila za vse

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907. v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2637-59 SO LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Calkar; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Blas Novak; gl. blagajnik John Vegrich; urednik glasila Jože Zvertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:

Martin Zeleznikar, predsednik, Box 276, Barberton, Ohio; Frances A. Tauchar, 2627 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Krizmanic, 13111 Heaton Ave., West Park, Ohio; Mary Udovich, 2623 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Terrell, Box 22, Strabane, Pa.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROZJE: Blas Novak, predsednik, 2637-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROZJE: Jacob Ambrošić, Box 286, Moon Run, Pa.

ZAPADNO OKROZJE: Anton Salar, Box 104, Gross Kans., za jugoslad. Frank Klun, Box 399, Chisholm, Minn., za sev. zap. John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Paul Berger, predsednik, 848 Willow St., Chicago, Ill.; Richard J. Zvertnik, R. No. 1, Hinsdale, Ill.; Frank Zajc, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Združiteni odbor:

Predsednik: Frank Aleš, 2121 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Joško Oves, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.; John Olip, 2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POZOR! — Korespondenca z glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovijo: Predsedništvo S. N. P. J., 2637-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZABEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVJE: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2637-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2637-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZABEVE Z VZEVI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2637-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse priloge glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošljejo Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Val prišli na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: Martin Zeleznikar, Box 276, Barberton, Ohio.

Val dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA", 2637-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

enako, v tem oziru gotovo ne velja.

Priporočal bi tudi še, da se podpora za \$4 ustavi in se skladi naredijo samo za \$1, \$2 in \$3 podpore dnevno. Za vse razrede pa naj bi veljal en sklad, kakor je bilo pred konvencijo. Tisti, pa, ki so se združili z nami, naj bodo z nami skupaj, a drugi, ki so pozneje svisali razreda bolniške podpore, naj snizajo.

Mislím, da bi bilo najbolj pravilno in bratako za vse, čeprav nekateri kritizirajo. Na morebitne napade ne bom odgovarjal, zagovarjal pa dobre ideje vedno. Z bratakim pozdravom! — Ignac Benkše.

Oliver, Wis. — Strinjam se s bratom Johnom Kobi glede točke v pravilih, ki nalaga vsem članom, da se morajo udeležiti vsake tretje seje. Točka naj se izbriše popolnoma, kajti krši se najbolj pri vseh društvih. Pravila naše jednote so že tako malo prestroga.

Radi bolniške podpore vzemimo člane, ki so zavarovani v razredu za \$1 ali \$2. Naša pravila govore, da bolnik mora biti preiskan od zdravnika najmanj dvakrat v tednu. Dobro je to za člana, ki stanuje zraven zdravnikovega doma, ali mi ki smo oddaljeni po 3 do 4 milje proč, če zdravnik pride trikrat na teden, vzame \$15. Član naj pomisli, koliko v takem slučaju ostanje bolniku od podpore. Doseči mora v drugo blagajno, da spolni zdravnikovo voljo. Tako samo siromaki vedno prizadeti. Po mojem mnenju, če je član S. N. P. J. oddaljen dve ali tri milje od zdravnika, naj bi se obiskal enkrat na teden z zdravnikom ali dvakrat od društvenega bolniškega odbora. To je moje mnenje.

Strinjam se s bratom Pananom iz Gilberta, Minn., da se zavzre kar največ sedanjih pravil. Zaj jih že berem 17 let, pa jih še sedaj ne razumem, ko mi dosti točk ne ugaja, radi česar se tudi zanimam ne zanje.

Strinjam se s bratom Johnom Kobi tudi radi točke, da bi se odbil sklad za \$4 in bi ostali samo trije, kateri pa naj bi bili združeni, kakor je bratako.

Glede zavetišča je moje mnenje, naj bi se zadeva pustila popolnoma na stran. Amerika je že vse preskrela za nas, nam ni treba, da bi skrbeli za kaj takega. Smo tudi prelahki, da bi zmagovali zavetišče. Amerika vzame vsakogar v bolnišnico, če je državljan ali ne. Meni se vidi, da bi nekaj članov rado nekako trgvali s ostalimi člani, kar ni bratako. Slovenska narodna podporna jednota je bila ustanovljena 1904 in leta 1906 smo ustanovili društvo Aurora št. 43.

Naše društvo se strinja, da se bolniški razredi vzdržujejo zase, kakor je bilo sprejeto z iniciativnim predlogom od društva št. 333. Kdor več uživa, naj več plačuje, zato smo vseno enakomno.

(Nadaljevanje na 7. strani.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. (Rokopisi se ne vračajo.)

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

UNION LABEL APPLIED FOR

Datum v oklepaju n. pr. (Dec. 31 -24) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite je pravočasno, da se vam ne ustavi list.

S. N. P. J., NJENO DELO IN NJEN RAZVOJ.

Bratske podporne organizacije niso dandanes vse enako razvite. Nekatere imajo še stare šege in običaje, ki so bile mogoče še pred sto ali več leti, ko so ljudem imponirale mistične reči, ki pa nimajo za modernega in razumnega človeka prav nobene privlačne sile, ker so v kričnem nasprotju z realnim življenjem. V teh organizacijah tudi še ni prodrla zavest tako daleč, da so bratske podporne organizacije zavarovalne zadruge, ki morajo s svojim delom koristiti duševno in gmotno svojim članom. Nato imamo bratske podporne organizacije, ki so napol moderne, napol se pa drže še starih običajev in navad. Te organizacije skušajo posnemati najmodernejše bratske podporne organizacije, ki se zavedajo svojega namena in cilja. Pri tem seveda naglašajo, da so tudi moderne, ker slede modernim organizacijam in posnemajo njih delo. Modernega duha je v teh organizacijah le toliko, da skušajo izvesti to, kar so v resnici moderne organizacije že zdavnaj izvedle in se je pri njih obneslo. Same torej ne napravijo nobenih poizkusov, ampak čakajo, da se oprijejo tega, kar se je obneslo drugje.

Ako bi se vse bratske podporne organizacije enako razvijale po naprednih in modernih potih, bi bili doseženi že veliko večji duševni in gmotni uspehi za člane teh organizacij, pa tudi za človeštvo vobče. Tako pa izvršujejo nekatere bratske podporne organizacije pionirsko delo. Te orjejo ledino, sekajo šume, delajo pota in obenem kažejo pot, katero je treba hoditi, da postanejo bratske podporne organizacije tudi faktor pri grajenju boljše človeške družbe s popolnejšim gospodarskim sistemom, v kateri postanejo take organizacije odveč, ker bo človeška družba sama izvrševala vse njih delo.

"Proč s politiko iz bratskih podpornih organizacij", je prav močno donelo od vseh strani pred dvajsetimi in več leti. Taki klici se slišijo še danes, toda posamezni so. Ampak kdor je pazno zasledoval dogodke, se je kmalu prepričal, da taki klici prihajajo od nekaterih ljudi nomenoma, od drugih pa iz nevednosti. Praktično življenje je učilo članstvo S. N. P. J. in drugih modernih podpornih organizacij, da nekateri kriče "proč s politiko iz bratskih podpornih organizacij," ker so se sami posluževali bratskih podpornih organizacij, katerih člani so bili, da so imeli uspeh v svoji politični karijeri, a niso hoteli, da članstvo njih organizacij spozna to dejstvo. Članstvo S. N. P. J. je opazilo, da se je veliko kandidatov za politične službe in v zakonodajne zbornice sklicevalo na dejstvo, pri kolikoli podpornih organizacijah so člani. Vršila se je tudi propaganda od ust do ust za njih izvolitev. Znano je, da je delavski tajnik Davis predsednik bratske podporne organizacije Moose. In dostikrat se je šlišalo govoriti, da bi ne napravil te politične karijere, ako bi ne bil predsednik tako velike bratske podporne organizacije.

Zakonodajni zbori delajo postavbe. Ze na drugem mestu je bilo omenjeno, da imajo zavarovalne družbe parlamentarne zakulisnike ali vežarje, ki se nastanijo v mestih, v katerih imajo države svoje zakonodajne zbornice. Ti parlamentarni zakulisniki ali vežarji delajo na to, da se sprejemajo postavbe, ki otežujejo razvoj bratskih podpornih organizacij, da imajo zavarovalne družbe bolj olahčeno in široko polje za svoj razvoj. To pokazuje, da se mora članstvo bratskih podpornih organizacij brigrati za politiko, ker če tega ne stori, se lahko zgodi, da bo delokrog bratskih podpornih organizacij tako omejen, da bodo počasi priče hiri in končno bodo umrle, triumfirali bo pa zavarovalni trust, ki bo pokazal ljudstvu svoje kremplje šele takrat, ko bodo bratske podporne organizacije zatrte, ali pa njih delokrog tako omejen, da ne bodo imele prav nobene privlačne sile.

Naloga bratskih podpornih organizacij je, da svoje članstvo politično izšolajo, da se zna bojevati za svoje interese in za interese svojih potomcev in vsega človeštva.

Kakšno pa naj bo to politično izšolanje članov bratskih podpornih organizacij?

(Dalje prihodnjik.)

AMERIKA 1924.

(Piše Scott Nearing za Fed. Press.)

Leto 1924 je videlo Združene države plezati na višek imperialistične kopice. Ali morejo ostati na vrhu in nadaljevati s svetovnoširnimi finančnimi zmaganji, ne da bi se bilo treba boriti z Japonci za kontrolo Pacifika in z Veliko Britanijo za kontrolo sveta?

1924 je bilo tragično leto za tiste, ki delajo. Za učenjaka je bilo to leto razodenja — sile mednarodnega življenja so se pomaknile z neizprosno logiko. Imperialisti so si napravili leto novih triumfov. Višine, ki jih sedaj zavzemajo, so vrtoglavo višje kakor katere dosedanje in to je posebno resnično med bankirskimi bratovčinami Združenih držav.

Med letom 1924 je bil ves svet na prvi strani knjige. Japonci, Kitajci in Indijci, Francija, Nemčija in Italija, Rusija, angleški kakor ameriški imperij, z vsemi sateliti Latinske Amerike, vsi so prišli na pozorišče. V vseh industrijskih deželah, razun na Ruskem, so se igrali ob bračali na desno. V deželah, ki so pod kopitom imperialnih držav, je bil več kakor en živahen poizkus, v Aziji in Afriki, za protest in revolto.

Imperializem je dozorl leta 1924, svojo središčno moč pa je osredotočil zlasti v Združenih državah. Zadnje leto je zopet izkazalo, da so Združene države gospodarsko na vrhu. Ameriško posojilo, posredovano z Morganom, je rešilo frank, 55 odstotkov zadnjega nemškega bondega posojila je zagotovilo glavni banki za izvedbo Dawesovega načrta, kar je bilo podpisano v Združenih državah; Belgija se pripravlja na izposlovanje posojila tu; skupna posojila, ki so šla leta 1924 v tuje države iz U-nije, znašajo okoli milijona in četrt dolarjev, kar je trikrat toliko kot leta 1923. Svet se zdaj obrača za posojila v New York, kakor se je prej v London in Pariz. Na ta način pa so bili posojilni viri Združenih držav še prav malo izčrpani. Zadnje zvezno zakladniško posojilo za \$200,000,000 je bilo skoro nad desetkrat podpisano.

Način izključenja Japoncev od priseljevanja kot izključitev sama je sta bila hud udarec japonskemu ponosu in poziciji. Proti koncu leta pa so poročila pričala omenjati o velikih pomorskih vajah v Pacifiku in pomešale so se tudi vesti o protestih na Japonskem. Diplomati se izgovarjajo in pojasnjujejo vztrajajoč na svojih prijateljskih in mirnih namelih, ampak nobeno razumno bitje jim ne verjame.

Na zunaj so odnosi med Združenimi državami in Anglijo več kot prijateljski. Zatem pa se skrivajo sajaste megle gospodarskega nasprotovanja in se pospešujejo že davno ustvarjeni predsodki. MacDonaldaova vlada je bila prijazna, sedajna pa očitno hoče tekmovali za vsako ped zemljo.

Položen je bil temeljni kamen za bodoči spor, ki bo odločil, ali naj Združene države ali Japonci kontrolirajo Pacifik, ter ali naj Anglija ali Združene države dominirajo in izkoriščajo svet.

Od oropanih ljudstev se tuhtam silni protest. Kitajci so v odprti revolti proti svojim oblastnikom, ki so oboženi, da se družijo z zapadnimi kapitalisti. Medtem mohamedanski svet, Indija, Persija, Arabija in severna Afrika, kuje naklepe ali se že odprto bojuje proti zapadnim narodom.

Izmed vsega najbolj važna je vest iz Rusije, ki je 30. septembra naznanila, da se je produkcija ruske industrije pomnožila za tisti dan preteklo leto za eno tretjino od preteklih zadnjih 12 mesecev. To je torej četrto uspešno leto v Rusiji, da so poročali od stopnjujočem izboljševanju produkcije.

Združene države so aktivne, da so pripravljene za vsak slučaj. Armada in mornarica sta neobičajno upoštevani. Militaristična propaganda, zlasti po šolah, se široko razprostira.

Delavsko gibanje pa je vzlic vedno ožjih spon imperializma obotavljajoče in razdeljeno. Angleška delavska vlada je morala iti. Nemški socialni demokratje odprto delajo z imperialisti. Francoški liberalci pod Herriotom vodijo gorjo za komunisti. Diktatura na Španskem ne pozna. Ameriška delavska fe-

deracija bo pod novim predsednikom tako reakcionarna kot demokratska stranka, v kateri že dolgo služi William Green še iz dobe vajenstva.

Istodobno Rusija skuša okrepiti gospodarsko stanje in povečati o svojih uspehih vsem, ki so dovolj modri, da jo poslušajo.

AMERIŠKA ZGODOVINA V JANUARJU.

1. januarja 1752. Rojstni dan Betsy Ross, legendarne stvoriteljice prve ameriške zastave. Ona je baje dobila od Washingtona naročilo, da sestavi prvo ameriško zastavo s programi in zvezdami.

5. januarja 1609. Ta datum označuje dogodek v ameriški zgodovini, ki je dal povod popularni ameriški legendi o indijanski princezini Pocahontas in kapetanu Johnu Smithu. Ta je bil eden izmed angleških "gentlemen", ki so se l. 1606 vkrcali za Ameriko v svrhu eksploracije Virginije. Smith je bil vojak-srečelovec, ki je prepotoval mnogo sveta in doživel marsikatero pustolovščino. V aprilu l. 1607 so pustolovci zagledali obal novega sveta in pripluli v Chesapeake zaliv. Takoj se je krdelo pod poveljstvom Smitha podalo v notranjčino v svrhu "eksploatacije"; upali so najti polno zlata. Bili pa so ujeti od Indijancev in privedeni pred poglavarja Powhatan. Indijanci so hoteli pokončiti Smitha s svojimi bojnimi sekirami, ali poglavarjeva hči, Pocahontas, je skočila vmes in s svojim telesom zaščitila ogroženega belokozca. Izposlovala si je njegovo rešitev. Smith jo je poročil in odpeljal s seboj na Anglesko. Ta dogodek je bil večkrat obdelan v literaturi in slikarstvu.

11. januarja 1757. Rojstni dan Aleksandra Hamiltona, ene izmed najodličnejših figur ameriške revolucije in prvega ameriškega finančnega ministra. Rojen je bil v Zapadni Indiji 11. januarja 1757. Mlad je prišel v New York, kjer je študiral v Kings College, današnji Columbia University. Še kot dijak je zaslovel kot pisatelj knjižic, razpravljaljočih o velikih političnih vprašanjih, ki so dovedla do revolucije. Služil je pod Washingtonom in l. 1782 je bil izvoljen v kontinentalni kongres kot zastopnik New Yorka. Bil je zopet izvoljen v konvencijo, ki se je sestala v Philadelphiji v svrhu, da se izdela konstitucija Združenih držav, in je bil eden izmed podpisalcev ameriške ustave. Potom svojih spisov v listu "Federalist" je baje pridobil večino izmed onih, ki so se protivili ustavi. Ko je bil l. 1789 ustanovljen Treasury Department, ga je Washington izbral za tajnika. Njegova slava počiva na uspehih v svojstvu finančnega ministra. Organiziral je department, uvedel zdrav davčni sistem in uredil ameriško novčanstvo; on je tudi oče ameriškega carinskega sistema.

14. januarja 1639. Sprejeta je bila tega dne prva pisana ustava na svetu. Nikdar poprej ni bil sestavljen dokument, pripravljen od ljudskih zastopnikov, s katerim se določijo temelji ljudovlade. Ta prva konstitucija je bila sprejeta v Hartfordu, Conn. dne 14. januarja 1639. in je veljala za tri najstarejša mesta doline ob Connecticut reke Hartford, Windsor in Wetherfield, ki so s tem formalno ako ne dejanski postala prva republika. Ustava je natančno ustanovila trojico vzporednih panog republikanske vladavine: zakonodajno, izvrševalno in sodno. Na splošnem je bila ta ustava pred očmi onih, ki so 150 let kasneje sestavili konstitucijo Združenih držav.

19. januarja 1809. Rojstni dan Allen Poe-a, slavnega ameriškega pesnika. Njegova slava se naslanja na malo kratkih pesmi, "Gavran" (The Raven), "Annabel Lee", "Zvonovi" in par drugih. Njegove povesti zrcalijo njegovo morbidno naravo. Čudno so, polne neverjetnosti in poanostnosti. Kot pisatelj bolehnih in zmujenih duš je Poe nedosegljiv, zlasti v svojem delu "Propast Usherjeve rodovine".

24. januarja 1843. Odkritje zlata v Kaliforniji. James Wilson Marshall je tega dne odkril zlato pri Culmun ob reki American River v Kaliforniji. Gradil je mlin ob reki, ki je po golem naključju našel zlata. Sam se je le malo okoristil s tem odkritjem, ali vest o zlatu se je urno razširila po vsem svetu. Začel je zgodovinski naval na zlato (gold rush); mnogo tisoč

ljudi na vzhodu je ob prvi vesti poletelo v daljni in divji zapad. Največje število zlatolovcev je odšlo v Kalifornijo l. 1849 in ti so znani v zgodovini pod imenom "Fortyniners". Odkritje zlata je kmalu privedlo do naseljevanja Kalifornije, ki je bila l. 1850 sprejeta v Unijo kot država.

29. januarja 1843. William McKinley, 25. predsednik Združenih držav, je bil rojen v Nilesu, Ohio, dne 29. januarja 1843. L. 1876 je bil izvoljen v poslansko zbornico (House) in kot vodja republikancev v zbornici je l. 1890, da je bil sprejet dobroimerni carinski zakon, t. zv. McKinley Bill. Ta zakon je uvedel jako visoke protektivne carine in je tedaj vzbudil velik šum po vsej Evropi. L. 1896 je bil imenovan za predsedniškega kandidata republikanske stranke, dočim na zlato podlago novčanstva, dočim je njegov demokratski protikandidat William Jennings Bryan zagovarjal avobodno kovanje srebra. McKinley je bil izvoljen. Najbolj pomembni dogodek tekom njegove administracije je bila vojna s Španjoko; v mirovni pogodbi, ki je sledila tej vojni, je Španija prepustila Združenim državam otok Porto Rico in Filipinsko otočje, dočim je bila Kuba postavljena pod ameriško upravo do časa, ko bo mogoče organizirati tam samostojno vlado, — kar se je kaaneje zgodilo. Za časa predsednika McKinleyja so bili tudi otoki Havaii anektirani k Združenim državam. L. 1900 je bil McKinley vdrugeč izvoljen za predsednika in je dobil največ ljudskih glasov, kar jih je kak kandidat pred njim dobil. Njegov protikandidat je bil zopet W. J. Bryan. Na panameriški razstavi v Buffalu je dne 5. septembra 1901 imel velik govor. Naslednjega dne, dne 6. septembra je obiskal glaaben paviljon razstave in stikal roko vsakemu, ki je bil tam. Pri tem sprejemu je bil tudi neki Leon Czolgosz, dozdnevni anarhist, katerega roka je bila obvezana z robcem kot radi rane; v resnici je robec zakrival revolver v roki. Ko je Czolgosz prišel na vrsto za pozdrav, je dvakrat ustrelil. Ravnjeni predsednik je umrl 14. septembra. Sledil mu je kot predsednik tedanji podpredsednik Theodore Roosevelt. Malokateri predsednik Združenih držav je v svojem življenju užival tako osebno popularnost kot McKinley. — F. L. I. S.

NASI ODRI.

"Španska muha". Burka v treh dejanjih.

Chicago, Ill. — Dramski odsek kluba št. 1 J. S. Z. je zadnje nedelje popoldne vpriporil v dvorani C. S. P. S. komedijo z gornjim naslovom. Bila je prvič na naših ameriških odrih, dasi ni nova; in tudi domača rastlina ni, pač pa izposojena iz nemškega. "Španska muha" je res burka. To je taka zaželjena reč, ki se igra samo zato, da se ljudje smejejo. Dejanje je polno misterijev, ljubezenskih intrig in — očetov. Več spoštovanih gospodov in družinskih očetov je zapletenih. Čutiljo se krive, da so pred 25 leti pomogli španski igralci, kateri so rekli "španska muha", do nezakonskega sina. Največ sitnosti ima trgovec Cekin, čigar žena je predsednica društva za varstvo devišstva; on se čuti najbolj prizadetega in deluje na vse načine, da bi pred svojo ženo prikril svoj stari greh. Končno se vprašanje očetovstva reši tako, da je za vse prav in nezakonski sin "španske muhe," ki je bil v nevarnosti, da dobi štiri očete, je tudi zadovoljen, ko se priženi k rodbini Zagorskega.

Režijo igre je vodil br. Anton Slabe. Krivico bi mu delali, če bi rekli, da ni dobro izvršil svoje naloge. Vloge so bile večinoma dobro razdeljene. Franka S. Taucharja, ki je igral trgovca Cekina, torej glavno vlogo, sploh se nisem videl igrati tako dobro. To velja tudi za Johna Rayerja v vlogi advokata Gerliaka in za Donaldia J. Lotricha v vlogi dozdnevnega nezakonskega sina Španke, dočim John Hujan in Ahton Andrejasich se potrebujeja vaj.

Zenske vloge so tudi bile brez malega jako povojno izvedene. Miss Pavla Levec je bila v svoji vlogi (Ema, Cekinova žena) boljka kot kdaj poprej; ravno tako Angeline Tich. Mrs. Frances Vider nas je prijetno iznenadila s svojimi neprisiljenimi,

ŽARKOMET.

Citatelji kolone so odločili.

Zarkomet! To je novo ime kolone, katerega je predložilo sledečih pet kontestantov:

John Ban, Pittsburgh, Pa.
John Kobi, West Duluth, Minn.

Jacob Svele, Birchton, W. Va.
Joseph Irman, Akron, O.
Mrs. P. P., Cicero, Ill.

Vsi ti so deležni nagrade — katero sem objubil onemu, ki prispeva med vsemi najboljšje ime — in sicer vsak po eno knjigo Književne matice S. N. P. J., katero si sam izbere, kdor pa želi imeti te knjige, pa kakšno drugo knjigo enake cene. Vsi so že pisemno obveščeni.

Zmagovalci so poleg "Zarkometa" sugestirali še sledeča imena: Joseph Irman: Luči, Vaskemu nekaj, Krizpot, Obzorje, Kresnice in Radio glas. Jacob Svele: Daljnogled. Kako malo je Svele upal na zmago, dokazuje sledeča njegova pripomba: "Prej bodo franciskani izplačali 'Prosveti' onih \$500 kot bo moje ime sprejeto". — John Kobi: Obrezki.

Tukaj slede druga imena in pošiljatelji:

Udarec, Grom in blisk, Kogar se tiče, Pribito. — John Garbor, Barberton, O.

Plamen. — Tone Osredkar, Thomas, W. Va.

Kresnice. — Fr. Z., Terre Haute, Ind.

Strigelj. — Jože Gornik, Cleveland, O. (Jaka Strigelj še ni pozabljen!)

Koprive. — Frank Krainitz, Milwaukee, Wis.

Rože in Koprive. — Anton Roglich, Chicago.

Rdeče koprive. — A. K., Euclid, O.

Demanti, Utrinki, Šrapneli. — M. Gorenc, Arma, Kans.

Logičnice, X-zarki. — T. P., Detroit, Mich.

Zrcalo, Sunki v prazne butice, Prosvetin parkeljček, Zarnica. — John R. Sprohar, Camp Alder, Wash.

Skorpion. — Louis Pavlinič, Bellaire, O.

Zmes, Mešanica. — Mary Span, Woodward, Iowa.

Zvezdice, Lpčke, Krtačice, Blički. — Mrs. A. G. K., Milwaukee, Wis.

Mikrofon. — Henry Delles, Cicero, Ill.

Brivec. — Filip Godina, Chicago, Ill.

Mrs. P. P., Cicero, Ill., je poslala kar 40 imen, med katerimi omenjam sledeča: Odmevi, Naprej, Kritika, Pretres, Tako je, Pravica, Barikada, Analiza, Trščice, Valovi, Biseri, Polemika, Poper, Tepke, Zaušnice in Brenclji.

Dalje sem prejel tudi taka imena: Kidanje Kazimirjeve štale, Kramp za puščanje krvi ta neumim (!), Franciškanske škarje, Pod zelenim hrastom, Trije tički, Vstajenje, Prerojenje, Nagajiveč, Jezikostrelec, Sejalce, Zasledovalec, Profitarška trobenta, Šeipalec itd.

Avtorjem teh imen na bi nikakor koristilo, če bi jih omenil.

Eden je predlagal angleško ime "Glitters". Drugi me je počeštil s italijanskimi naslovi "Ocular" in "Vedetta", zraven je pa dodal "Mušketir". Smatram, da so ti prispevalci dobro mislili, toda ne znajo se izraziti.

Prišlo je tudi pol dočena žaljivih, zbadljivih muh iz tabora naših nasprotnikov. Teh ne omenjam, ker se pošiljatelji niso podpisali.

Prejel sem približno sto imen. Upam, da sem iz te pisane zbirke izbral najboljše, ne radi tega, ker je pet kontestantov prišlo z enako sugestijo, pač pa zato, ker se mi zdi najprimernejše — kakor piše br. John Kobi iz West Dulutha: "Zarkomet je priprava, ki posveti z žarko lučjo v najtemnejše kote naše javnosti v Ameriki in stika po vseh kotih sveta". Citatelji naj sodijo.

Hvala vsem, ki so se resno udeležili kontesta. Z veseljem sem vzel na znanje vsako sugestijo, toda užaljen ne sme biti nihče, kdor ni prodrl.

Zarkomet, ti pa pojdi zdaj na redno delo!

K. T. B.

naravnimi kretnjami in govorjenjem. Dramski odsek je dobil v njej zelo dobro novo moč, katero mora večkrat vporabiti v podobnih vlogah.

Občinstvo je bilo povsem zadovoljno s predstavo. Smeha je bilo dovolj. Dvorana je bila polna, kakor po navadi. — M.

OFICIJELNA NAZNANILA S. N. P. J.

Kakor je razvidno iz zapisnika trimesečne seje glavnega izvrševalnega in gl. nadzornega odbora, ki se je vršila dne 27., 28. in 29. minulega meseca, se je seja na poročilo o primanjkljaju v petdolarskem razredu bolniškega sklada morala zopet baviti s problemom, kako odpraviti ta deficit. Primanjkljaj se v omenjenem skladu namreč ne zmanjšuje dovolj izdatno, kljub izrednemu asessmentu, katerega smo že bili prisiljeni razpisati in kateri je še v veljavi, in še daleč ne odgovarja določbam, ki jih vsebuje inicijativa, s katero je članstvo odločilo, da so bolniški razredi ločeni in da vsak razred vzdržuje sam svoj sklad. In seja je po daljši razpravi prišla do zaključka, da če hočemo zadostiti določbam inicijative, ki je sedaj del naših pravil, ni drugega izhoda, kakor da se izredni asessment za pet dolarjev dnevne bolniške podpore še zviša in da zvišanje ostane v veljavi, dokler ne izgine primanjkljaj v tem razredu. Na podlagi tega je bilo torej sklenjeno, da plača vsaki član, ki je zavarovan za \$5 dnevne bolniške podpore, \$5 izrednega asessmenta na mesec. To stopi v veljavo meseca novembra t. l. in ostane v veljavi za nedoločen čas.

Kar se tiče štiridolarskega razreda, za katerega je tudi bil razpisan asessment, se sklad v tem razredu prilično izboljšuje in torej ni potrebno zvišanje, pač pa pričakujemo, da bo v tem skladu kmalu potrebna rezerva, vendar pa izredni asessment ostane v veljavi do preklica tudi v tem razredu.

Seja je nadalje sklenila, da člani lahko prestopijo iz višjega v nižji razred le, če to naznanijo društvu najmanj en mesec prej, in če plačajo vse redne in izredne prispevke dotlej, oziroma za tekoči mesec. Znižanje stopi v veljavo še en mesec po naznanilu tajnika.

Člani izvolite to vpoštevati, posebno pa se pozivlja še društvena tajnika, da tega ne prezre. Tako se bomo ognili nepotrebnega dopisovanja in drugih neprijetnih posledic.

Matthew J. Turk, gl. tajnik S. N. P. J.

Društvo Vipava, števil. 123 S. N. P. J. v Panami, Ill., je na seji dne 6. julija vzel v pretres oni del pravil, ki se nanaša na vzdrževanje bolniškega sklada, oziroma razredov, ter je prišlo do prepričanja, da je sprememba pravil po inicijativi društva št. 333, za jednoto škodljiva, na kar je podvzelo korake, da se ta nedostatek zopet spremeni in v to svrhu predlaga sledečo:

INICIJATIVO:

Pri točki 1. člen 20., "Razredi" naj se črta dodatek, ki je bil sprejet na inicijativo društva št. 333 in ki se glasi: "Bolniški sklad naj se deli po razredih, tako, da se bodo razredi \$1, \$2, \$3 itd. dnevne bolniške podpore vzdrževali vsaki zase", in točka naj velja tako, kot jo je sprejela združitvena konvencija in kot je zapisana v pravilih, sprejetih po združitveni konvenciji, razen \$5 dnevne bol. podpore, ki se glasi doslovno:

"1. Slovenska narodna podpora jednota ima pet zavarovalnih razredov za posmrtnino in štiri za bolniško podporo. Posmrtninski razredi so: \$250, \$600, \$1000, \$1500, \$2000. Bolniški razredi so: \$1, \$2, \$3 in \$4 dnevno. Prispevki vseh petih posmrtninskih razredov so naloženi v posmrtninskem skladu, prispevki vseh bolniških razredov pa v bolniškem skladu in vsak sklad se vzdržuje zase."

Nadalje naj se spremeni 3. točka 30. člena pravil, "Razredi", ki sedaj po inicijativi društva št. 333 v drugem stavku določa: "V skladu, da je rezerva katerega bolniškega razreda pod enomesečni asessment prizadetega razreda, ima gl. ali gl. izvrševalni odbor pravico razpisati izredni asessment za dotični razred, v katerem je primanjkljaj," in čita naj se kakor poprej ali doslovno:

"3. Eden bolniški asessment mora biti vedno v rezervi, ki je naložena v bolniškem skladu, razmeroma po razredih. V slučaju, da nastane primanjkljaj v bolniškem skladu, ima gl. odbor, ali gl. izvrševalni odbor pravico razpisati izredni asessment, kakor vidi potrebno".

RAZLOGI:

1. Članstvo društva stoji na stališču enakopravnosti in bratstva, v določbi sprejeti po inicijativi društva št. 333 pa ne vidi mo enakopravnosti ne bratstva. Brat brata ne podpira, ako nista oba v enem razredu in ako nastane v katerem skladu primanjkljaj, ne pomaga brat bratu, oziroma si ne pomagamo medsebojno bratsko, kakor bi si morali po naši ustavi in načelih temveč smo v tem oziru popolnoma na trgovskem stališču. Skupno ali centralizirano podporo imamo pri jednoti zato, da nas je več skupaj in se tako lažje medsebojno podpiramo, če se pa sklad deli po razredih, se pa naša moč cepi in postajamo seveda najslabšeji tam, v katerem skladu nas je najmanj zavarovanih. In če bo šlo tako naprej, bomo nazadnje prišli tako daleč, da bo vsak mislil, da je najboljši, da vsako društvo zase vzdržuje bolniški sklad in centralizirane podpore sploh več ne bo. Fakt pa je, da je ravno enakopravnost v centralizirani bolniški podpori največ povzdignila našo organizacijo na tako veliko stopinjo napredka in ugleda.

2. Argument, da so člani v večjo dnevno bolniško podporo prevelika rizika, da bi se zamoogli medsebojno dobro podpirati, ni po našem mnenju nikakor dobro utemeljen, kajti za \$1 dnevne bolniške podpore plačujemo po 70c mesečno, za \$2 bolniške podpore pa dvakrat po 70c in še 5c povrh za večjo riziko, za \$3 po 15c, za \$4 plačujemo 30c in za \$5 bolniške podpore 50c posebej. Torej če je pri večji dnevni bolniški podpori kaj več rizika, se tista rizika primerno pokriva sama s tem posebnim doplačilom.

3. Vemo, da nanese slučaj, da mora iti obiskat član, ki je zavarovan za \$1 dnevne bolniške podpore, onega člana, ki je zavarovan za več, recimo za \$3 ali \$4. Kako pravico ima sploh taki član njega kontrolirati. Ali mu on ne bo opravičeno zabrusil: "Kaj si ti prišel mene pogledat, saj ne plačuješ v moj sklad, midva nisva brata in kaj češ ti mene nadzorovati?" In ali ni mogoče ravno obratno?

To so razlogi, katere smatra naše društvo, da so dovolj važni in potrebni, da se jih vpoštevata. Naša jednota je velika skupnost, ki ima samo eno telo in eno dušo in to se mora skupno negovati in vzdrževati. In vsaka cepitev je jednoti škodljiva, pa najsi bo potem v bolniškem ali posmrtninskem ali v kateremkoli skladu. Jednota je mogočno drevo, z orjaškim deblom — skupina sklada, in cepiti ta sklad pomeni isto, kar pomeni cepiti deblo rastlinskega drevesa, to je, čim bolj se ga cepi, tembolj hira in končno se posuši.

Inicijativa je bila predložena in čitana na seji dne 6. julija t. l., ter sprejeta z dvotretjinsko večino navzočih članov na seji društva dne 3. avg. 1924.

Za društvo "Vipava", št. 123, S. N. P. J. v Panami, Ill.: Joseph Mavretich, predsednik. John Zalar, tajnik-blagajnik.

Inicijativa je bila predložena seji gl. izvrševalnega odbora S. N. P. J., katerega se je vršila dne 27., 28. in 29. oktobra t. l. in katere je pronašla, da je društvo ravnavno v smislu pravil in da je predlog v soglasju z načelno izjavo in pravili S. N. P. J., za to gre sedaj na javno razpravo.

V teku devetdeset dni od današnjega datuma mora predlog podpirati toliko društev, da skupno reprezentirajo najmanj dvajset odstotkov vsega članstva jednote, kajti če ni te podpore, ne more iti predlog na splošno glasovanje.

Vsako društvo, ki podpira predlog, mora za to glasovati z najmanj dvotretjinsko večino na seji navzočih članov. To je treba naznaniti gl. tajniku do 23. feb. 1925. Javna razprava je dovoljena devetdeset dni in mora po pravilih prenehati z 23. feb. 1925.

Matthew J. Turk, gl. tajnik S. N. P. J.

RAZNA NAZNANILA.

Aurora, Ill. — Spodaj so navedena društva S. N. P. J., ki so poslala v pomoč na prošnje sestre Karoline Jeraj. Bil sem prijetno iznenaden radi dobrovoljnosti članov in društev S. N. P. J. ter se jim v imenu sestre Jeraj in društva "Svoboda" lepo zahvalim. Darovala so društva: Štev. 3 — \$2.50, št. 4 — \$5.00, št. 5 — \$2.00, št. 6 — \$2.00, št. 7 — \$2, št. 13 — \$1, št. 16 — \$5.00, št. 24 — \$7.15, št. 30 — \$2, št. 32 — \$2.00, št. 33 — \$10, št. 41 — \$3, št. 45 — \$1.75, št. 47 — \$5, št. 51 — \$5, št. 58 — 70c,

št. 59 — \$2, št. 60 — \$2, št. 64 — \$2, št. 72 \$1.50, št. 74 — \$2.00, št. 75 — \$2.50, št. 81 — \$1, št. 82 — \$3, št. 86 — \$2.00, št. 87 — \$10.02, št. 88 — \$2.00, št. 99 — \$2, št. 95 — \$2, št. 96 — \$1, št. 97 — \$5.75, št. 101 — \$2.30, št. 106 — \$1, št. 110 — \$10, št. 112 — \$2.00, št. 119 — \$5.55, št. 121 — \$2, št. 124 — \$4.10, št. 130 — \$2, št. 131 — \$1, št. 132 — \$2.50, št. 138 — \$5, št. 142 — \$3, št. 154 — \$1, št. 155 — \$4.19, št. 162 — \$1.50, št. 165 — \$2.00, št. 170 — \$2.11, št. 174 — \$1, št. 176 — \$2, št. 184 — \$2, št. 188 — \$5, št. 189 — \$3.40, št. 199 — \$1, št. 200 — \$1, št. 202 — \$1, št. 203 — \$2.12, št. 204 — \$5, št. 208 — \$1, št. 207 — \$8.50, št. 209 — \$2, št. 210 — \$1, št. 211 — \$2.50, št. 213 — \$3, št. 214 — \$7.35, št. 226 — \$2, št. 226 — \$1, št. 231 — \$1, št. 235 — \$2, št. 237 — \$1.25, št. 242 — \$2, št. 245 — \$2, št. 247 — \$2, št. 252 — \$1, št. 264 — \$2, št. 268 — \$3, št. 270 — \$3, št. 279 — \$1, št. 285 — \$1, št. 286 — \$1, št. 287 — \$1, št. 304 — \$7, št. 306 — \$3.50, št. 313 — \$1, št. 314 — \$5, št. 315 — \$1, št. 318 — \$2, št. 320 — \$3, št. 321 — \$2, št. 323 — \$2, št. 324 — \$2, št. 325 — \$1, št. 329 — \$1, št. 335 — \$2, št. 340 — \$2, št. 341 — \$1.50, št. 344 — \$2, št. 345 — \$1.25, št. 351 — \$1, št. 352 — \$3, št. 362 — \$1, št. 363 — \$3, št. 365 — \$2.50, št. 371 — \$2, št. 388 — \$4.40, št. 389 — \$1.50, št. 391 — \$2, št. 395 — \$5, št. 396 — \$1, št. 397 — \$1.50, št. 399 — \$1, št. 400 — \$2, št. 401 — \$2, št. 411 — \$2, št. 416 — \$2, št. 422 — \$2.55, št. 430 — \$10, št. 434 — \$2, št. 449 — \$2, št. 451 — \$5, št. 454 — \$4, št. 462 — \$2, št. 465 — \$2, št. 472 — \$2, št. 473 — \$5, št. 474 — \$2, št. 478 — \$2, št. 483 — \$5, št. 484 — \$3.25, št. 485 — \$1, št. 486 — \$1, št. 491 — \$5.50, št. 496 — \$4.00, št. 497 — \$1, št. 498 — \$1, št. 502 — \$2, št. 506 — \$1.25, št. 518 — \$2, št. 519 — \$1, št. 522 — \$4, št. 529 — \$2, št. 530 — \$2, št. 531 — \$4, št. 535 — \$2, št. 536 — \$2, št. 537 — \$2, št. 540 — \$4.25.

Ako je morebiti kakšna pomota, prošim društvene tajnike, da mi isto sporočijo, da jo popravim. — Joseph Zvanut, tajnik društva št. 420.

Muskegon Heights, Mich. — Naznanjam članom društva Michiganso jezero št. 266 S. N. P. J., kakor tudi drugim društvom jednote, da imam od sedaj naprej drug naslov. Zdaj je P. O. Box No. 5, prej je bilo Box 539. Prosim torej tiste, ki mi pošiljate asessment ali se obračate pisмено na mene, da to upoštevate. — Anton Pavlin, tajnik, P. O. Box 5.

Detroit, Mich. — V nedeljo 28. dec. je letna seja delničarjev Slovenskega narodnega doma sklenila več vaših točk med drugim, da bomo šli v vsako slovensko hišo, kjer še nimajo delnic za Slovenski narodni dom. Posiljamo torej vse Slovence v Detroitu in okolici, da postanete člani S. N. D.

Da se preved ne dolgočasimo v dolgih simskih večerih, skrbje naša društva in klubi s prireditvami raznih veselje in zabav. Zato je sklenil tudi socialistični klub št. 114 J. S. Z., da priredi veliko maskeradno veselico. Maskerade tega društva so bile doslej še vsikdar predmet javnega razpravljanja in tako se tudi letos še sedaj vodi veliko pripravljanje. Znano je namreč, da bodo najboljša maske dobile prvotne nagrade in darila. Društva in posamezniki so vabljeni, da se poslužijo prilike na našo veselico, kjer bo dosti smeha in zabave. Zlasti pa je priporočljivo, da se poturijo kandidati za lepa darila.

Zato na svidenje v soboto dne 24. januarja 1925 ob sedmih zvečer v Hrvatskem domu na 1331 Kirby East. Za vse potrebno k zabavi jamči — odbor.

Nokomis, Ill. — Zahvaljujem se bratским društvom kakor posameznim članom S. N. P. J. za darove: Po 50c so darovali člani društva št. 83: Frank Kasek, Joe Stillovic, Josip Bagdan, John Arko, Martin Muhar, Math Zduchic, Steve Kosovich, John Stillovic in Math Jenglich. Društvo št. 209 je darovalo \$5, št. 530 — \$2, št. 366 — \$2, št. 74 — \$1.50, št. 414 — \$1, št. 16 — \$3, št. 101 — \$1.35, št. 123 — \$1, št. 2 — \$1, št. 183 — \$2.50, št. 170 — \$1.50, št. 538 — \$6.40, št. 199 — \$1, št. 96 — \$1, št. 4 — \$2, št. 365 — \$2.50, št. 6 — \$2.50, št. 344 — \$1, št. 478 — \$2.50, št. 81 — \$2, št. 419 — \$1, št. 3 — \$2, št. 106 — \$1, št. 341 — \$1.50, št. 213 — \$1, št. 318 — \$2, št. 398 — \$1, št. 82 — \$1, št. 335 — \$1, št. 228 — \$1, št. 216 — \$1, št. 220 — \$1.25, št. 518 — \$2, št. 498 — \$1, št. 60 — \$2, št. 405 — \$1, št. 88 — \$1, št. 225 — \$2.30, št. 65 — \$2, št. 122 — \$1, št. 397 — \$1.50, št. 112 — \$1, št. 454 — \$2, št. 202 — \$1, št. 513 — \$1, št. 526 — \$2, št. 138 — \$2, št. 416 — \$2, št. 362 — \$1, št. 485 — \$1, št. 422 — \$2.55, št. 32 — \$1, št. 634 — \$4, št. 312 — \$1, št. 474 — \$2, št. 174 — \$1, št. 117 — \$1, št. 345 — \$7.25, št. 516 — \$2.35, št. 79 — \$1, št. 131 — \$1, št. 541 — \$2, št. 9 — \$1, št. 231 — \$1, št. 287 — \$1, št. 214 — \$3.60, št. 388 — \$2.50, št. 462 — \$2, št. 315 — \$1, št. 97 — \$3.50, št. 303 — \$3, št. 390 — \$1, št. 299 — \$1, št. 143 — \$1.30, št. 486 — \$1.60, št. 324 — \$1, št. 89 — \$1, št. 438 — \$4.75. — Rudolf Martel, član društva št. 209 S. N. P. J.

Chicago, Ill. — Članiciam društva Nada št. 102 S. N. P. J. naznanjam, da sem prevzela tajniško mesto z dne 3. januarja 1925. V vseh tajniških zadevah se obrnite na spodnji naslov. Dajle naznanjam, da se vrši redna mesečna seja vsako prvo soboto v mesecu, ne prvo nedeljo kakor do zdaj, iz razloga, ker vsaka ima rada nedeljo prost, posebno v poletnem času. Seja se vršijo v navadnih prostorih na 3. Lawndale Ave. in 27. cesti.

Ob enem vas opozarjam, da plačate svoj asessment do 24. tega v mesecu, kakor zahtevajo pravila. Društvo ne zalogi nobenega, jaz pa tudi ne, ker nimam denarja, torej si bo vsaka sama kriva, če bo suspendirana. Članice prosim, da to upoštevate in se zavnete po pravilih. Kakor je menda že vsem znano, imamo dne 17. t. m. maskeradno veselico. Naprošene ste, da se veselice udeležite vse brez izjeme in pomagajte na veselici delati, da bo vspek tem

VABILO NA VELIKO
MAŠKERADNO VESELICO,
katero priredi
Žensko društvo "Nada" št. 102, S. N. P. J.
V. SOBOTO, DNE 17. JANUARJA 1925
v dvorani S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave.
in 27. ulica.
VSTOPNINA 50c ZA OSEBO.
ZACETEK TOČNO OB 8. URI ZVEČER.
Vabilo se chikaška društva ter cenjena občinstvo Chicago in okolice, kakor tudi Hrvatje, da se veselice v največjem številu udeležijo. Oddajalo se bo krasna darila za najlepše maske. Za dobro postrežbo in mnogo zabave bode skrbel veselčni odbor.

VABILO NA VESELICO
katero priredi
SLOVENSKA MAXHOM GODBA
V SOBOTO, DNE 17. JANUARJA 1925
v Slov. Del. Domu na Maxhom-Johnstown, Pa.
VSTOPNINA ZA MOŠKE 50c, ŽENSKKE PROSTE.
ZACETEK VESELICE TOČNO OB 7. URI ZVEČER.
Uljudno vabimo rojake in rojakinje domače in bližnje okolice, da se v obilnem številu udeležijo plesne veselice. Zabave bo v vseh ozirih dovolj za vse; za lačne in žejne bo izvrstno preskrbljeno in za plesalce bo igrala domača Slov. Maxhom godba pod vodstvom Wm. Joe Rogeljina.
Torej na svidenje v soboto večer, dne 17. jan. t. l. Vam kliče
ODBOR.

NOVO LETO — NOV ZACETEK
Mnogo dobrih načrtov lahko izvedete v novem letu, posebno pa tega, da priprnete redno vlagati Vaše prihranke. Vložite Vaš denar pri nas na
"SPECIAL INTEREST ACCOUNT"
kjer bo sigurno naložen in Vam prinašal 4-odstotna obrestni na leto.
Vloge, katere bomo prijeli do
10. JANUARJA
obrestovale se bodo že s
1. JANUARJEM.
Denarne pošiljave v staro domovino izvršujemo točno, brzo in po zmernih cenah.
FRANK SAKSER STATE BANK
82 Cortland Street
New York, N. Y.

VABILO NA VELIKO
MAŠKERADNO VESELICO
ŽENSKO DRUŠTVO ŠT. 47 S. S. P. Z.
v soboto dne 10. januarja 1925 v Narodni dvorani
na 1802 S. Racine Ave. in 18. ulica v Chicagu, Ill.
Začetek ob 8 uri zvečer točno, Vstopnina po navadi.
Krasna darila se bodo dajala najlepšim in na pomembnejšim maskam. Za točno in dobro postrežbo ter mnogo zabave bo dobro preskrbljeno.
Igrala bo izvrstna godba. Uljudno vabimo rojake in rojakinje ter cenjena društva, da se v obilnem številu udeležijo te prireditve. Vabi in kliče — O D H O R.
A. IVANSEK, tajnica.

vejši, ker blagajna je prazna. Vsaka plača tudi vstopnico 50c s mesecem februarjem, če se veselice udeležijo ali ne. Toliko v prijazno pojasnilo. — Agnes Jurečič, tajnica, 2226 Blue Island Avenue.
Library, Pa. — Vabilo na veselico, katero priredi S. I. in Z. Dom na Library, dne 10. januarja ob 7:30 zvečer.
Uljudno se priporočam vsem znanim kot prijateljem sosednih naselbin, kakor tudi tujakom bližini, da se v obilnem številu udeležijo te prireditve, za kar bom zelo hvaležen. Na svidenje dne 10. januarja. — John Holte.

Franklin, Kans. — Naznanjam članom društva Rožna dolina št. 92, da se bo prihodnja društvena seja vršila tretjo nedeljo v januarju, ne drugo, kod navadno.
Sklep je bil primoran napraviti društveni odbor iz vzroka, ker nismo vedeli, kje bomo dobili dvorano za tekoče leto. Zato opozarjam vse člane, da bomo zborovali za januar še v Krenkarjevi dvorani ter določili, kje bomo zborovali za naprej.
Torej člani, udeležite se seje vsi, da odločite po vašem prepričanju, da ne bo kakšne nejevolje. Pričetek seje ob 10. predpoldne 18. januarja. — Anton Seljak, tajnik.

Milwaukee, Wis. — Naznanjam članicam društva Venera št. 192, da se vršijo seje drugo nedeljo v mesecu točno ob dveh popoldne. Prosim vse člane, da se redno udeležijo. — Hilda Stuller, tajnica.

Milwaukee, Wis. — Naznanjam vsem delničarjem, ki ste podpisali takozvane obveznice Slovenskega doma, in vsem zastopnikom (tudi pri ženskih društvih), da se polnoštevilno udeležijo glavne seje Slovenskega doma v petek dne 16. januarja ob osmih zvečer v Fr. Tomáševih prostorih, 479 National ave. Na dnevnem redu bodo volitve odbora za leto 1925 in razpravljalo se bo o zadevah za napredek in korist Slovenskega doma.
Dajle opozarjam še enkrat vse tajnike in tajnice društev, kateri ste prejeli obveznice od svojih članov in članic, da jih blagovolite takoj odposlati blaginjski Slovenskega doma, Frank Lozlik, 298 4th ave. Kateri še niste naznanili imen in naslovov novih zastopnikov, storite takoj, ako ne se bo

NORTH SIDE
STATE BANK
"LJUDSKA HRANILNICA"
Rock Springs, Wyo.
Kapital in prebitek
\$150,000.00
Vam je vedno na razpolago v vseh denarnih zadevah in se vam priporočamo na obisk.

NOVI NASLOV
Uredne ure: vsi dnevi od 11—3 ure popoldne, večerni nedelje.
Ponudnik, urede in soboto zvečer od 7. do 8.30.
DR. JOS. V. GRAHEK
Physician and Surgeon
303 American State Bank Bldg.
600 Grant St. at Sixth Ave.
PITTSBURGH, PA.

IMAM V ZALOGI ŽE NAD 12 LET
PRAVE LUBASOVE
HARMONIKE
tri- in štiri vrstne, dva-, tri- in štirikrat, nemško in hrvaško ugrajene kakor tudi kromatične in pa kovčke. Harmonike so najboljše dela in opremljene s zaporo za zapreti.
Imam v zalogi tudi še rabljene harmonike vsakovrstnih izdelkov po niskih cenah.
ALOJS SKULJ
323 Epsilon Pl., Brooklyn, N. Y.

NAZNANILO.
Cenjenim rojakom uljudno naznanjam, da sem z dnem 1. decembra preselil svojo notarsko pisarno na No. 4905 Butler St., Pittsburgh, Pa., kjer bom sprejemal v izvršilo vsakovrstne notarske posle, bodisi za Ameriko ali stari kraj. Torej pridite ali pošljite v bodoče na:
ANTON ZBAŠNIK,
javni notar,
4905 Butler St., Pittsburgh, Pa.
Pišite po cenik.

PROLETAREC
je slovensko glasilo socialistične stranke v Ameriki. Vsa delavca in rojake, ki se zanimajo za socializem, bi ga moral redno čitati, ker vam kaže pravo sliko socializma
Naročnina znaša \$3.00 na leto, \$1.75 na pol leta.
Naslov: PROLETAREC,
3639 W. 26th St.
CHICAGO, ILLINOIS.
Pišite po naš cenik knjig!

ROLE ZA PIANO
SLOV. IN. HRVATSKO
dobite edino pri
Navinshek-Potokar
331 Greeve St., Conemaugh, Pa.
Pišite po cenik.

HRIPAVOST
In razdraženje v grlu je treba takoj lečiti. Kadar ste hripavi, tedaj rabite

Severa's
Antisepsol.
Kot izpiralo in za gygranje grla je jako uspešen pri pomočnik, ki pomaga ublažiti razdraženje, odpraviti hripavost in ozdraviti bolno grlo.
Cena 36c in 50 centov.
Vprošajte vašega lekarnarja.

mu, kristalnemu prahu. V vodi se hitro raztopi in rabi se tako kakor solvarisan, namreč z vbrz-gavanjem. Zdjaj je imajo nov serum, ki se tudi vbrizgne bolniku pod kožo z namenom, da nevtralizira tuberkulozne tokaine, to je ubite bacile.
"Danskii zdravnikii mi gredo precej na roko. Dovolijo so mi, da obiskujem bolnišnice, prepisem vse potrebne zapiske in podatke ter dajem zdravilo bolnikom."

JUNAK POVESTI.
Maksim Gorki.

... V listih je že izšlo nekoliko mojih povesti. Znanec so me priznalsjivo hvalili in prerokovali, da bom postal pisatelj. Sam tem prerokbam nisem verjel; zdi se celo, da tudi preroki niso bili pregledoko prepričani o svojem napovedovanju.

Biti pisatelj — o tem, tačas še nisem sanjal. Pisatelj je bil v mojih očeh vedeževalec, ki so mu odprte vse skrivnosti življenja in vasa kraja. Dobra knjiga je kakor lok prevelikega umetnika: dotika se srčnih strun in srce poje, stoka od srda in žalosti, ali pa se veseli, če tako velja pisatelj.

Ne, o sreči, kakor je deležen pisatelj, nisem nič razmišljal in to, da so bile moje povesti tiskane, se mi je videlo le slučajnost.

Tiste čase sem se počutil kaj nestanovitno in obupno. Tla pod mano so se mi zdeli kakor grba, ki bi me hotela stresti kakorkoli raz sebe. Živel sem v vročini megli protislovnih misli, želja iz občutij: vse življenjske steze so se spletale pred mano, da nisem mogel razbrati, katera je moja. Butal sem ob nekaj ko ptič, ki je po naključju zašel v sobo, kjer so okna svetila, vendar pa pot v svobodo zapirajo šipe, ki jih je težko razločiti od zraka.

V detinstvu in v mladosti sem pač izkusil preveč bridkih žalitev, videl preveč surovosti, zlobne neumnosti in nesmiselne laži. To prezgodnje breme me je tlačilo v arcu. In ikak sem v življenju in v ljudeh nekaj, kar bi moglo uravnovesiti težke uteže v arcu; skušal sem se takorekoč postaviti v kvišku.

Tri leta poprej sem se že hotel ubiti; nato sem prebil besen izbruh verske gorečnosti, se potikal po monastirih in se priklal s razkolniki. Vse je bilo zaman. Življenje se mi je zdelo še bolj sovražno in v dušo se je zarilo šmermo nezaupanja do vsega, nezaupanje, ki ga tisti čas nisem mogel več skrivati pred ljudmi.

Človek bi moral biti Samson ali še močnejši, da ga ne bi izgrizle proklete ruske uši — azijatale malenkosti življenja. Pijo ti kri kakor komarji; sesajo jo in zastrupljajo, vzbujajo vročico, zlobe, nezaupanja napram ljudem in prezira do njih. Da, človek bi moral biti slepi Samson, da bi lahko šel skozi oblake strupene ostudnosti in ga ne bi nič zastrupilo, nič zlomilo njegove moči.

Hodil sem z bosim srcem čez begotne slabosti in po grodobah življenja, kakor bi hodil po osterem železu ali po razbitem steklu. Včasih se mi je zdelo, da sem drugič na svetu; nekot, v davnih časih, sem prav tako živel in spoznal vse do dna; zdaj nisem pričakoval prav ničesar več.

Valje temu se mi je zahotelo življenja. Rad bi bil našel nekaj čistega in lepega. Knjige najboljših pisateljev sveta so pravile, da to obstoji. Zabal sem samemu sebi, da moram najti.

Ko ti življenje postane grdo in umazano kot staro, zasuto pogorčilo, ga skušala osnažiti in olepšati s sredstvi, ki jih premore duša, volja, domišljija. Tako daleč je tedaj vrglo tudi mene.

Ko bi vedeli, kako vznemljeno sem se bil oprijel dela; sedaj se mi zdi smešno, če se spomnim brezplodnega truda, ki sem ga imel, da bi si bil olepšal življenje in da bi z žarki duše razsvetlil puščavo.

Naj vam pripovedujem o enem izmed smešnih poskusov, ki sem jih storil tiste dni, meneč najti človeka, ki bi bil podoben onim, o katerih so pripovedovale dobre knjige.

... V tistem mestu Tabov — mestu, ki je podobno pustemu snu — sem sedel pri oknu v majhni sobi umazane kreme. Tedaj sem začul iz sosedne izbe tih glas in čudne besede:

— Gorje je voda, sreča je ogenj; več ko je vode, pogostejše toneš; manj ko je ognja, redkeje gori.

Nekdo je resko prekinil te ostre besede.

— Ne maram ljudi, ki so pametnejši od mene! Ne, bratec, umnih ljudi ne čislam ... Kaj? ... Kaj z njimi? Jaz sem, kaj pa ... jaz!

— Potekaj no ...

— Nisem cenejši od nje ... Zdelo se mi je, da je človek, ki je tako govoril, zanimiv in pomemben.

Čez nekaj časa je mož vstopil na hodnik in sem ga koj ugledal, ker sem bil poprej odpril vrata. Bil je suhljat in leporsel možak, brunet, debelih ustnic in črnih oči, ki so zrlle spodobno v svet. Nosil je popraskan površnik in belo čepico s plemiškim obilivom; spominjal me je obledelega akvarela.

Napotil sem se za njim; mislil sem, da se bo nudila prilika, izvedeti, kdo je in kako živi.

Mož je bil v mestu jako znana osebnost; skoraj vsak, ki je šel mimo, ga je pozdravil. Pred mušiči je komaj snel čepico in jo malce privzdignil; časih se je le dotaknil roba; kadar pa je ugledal ženske na hišnih oknih ali v razdrmanih vozčkih, se je priklanjal spoštljivo kot nekoč stari kornet Otletajev.

Stopal je kot človek, ki se mu nekam mudi; v levici je držal jermenasti pasji bič s črnim držajem in je z njim tolkel po goljenicah svetlih škornjev. Jaz sem korakal onstran ulice; v domišljiji sem si razpredal zanimivo življenje tega človeka, ki se mi je zdel pravičnik, edin duh v tem zaprašenem lesenem mestu, tistem taborišču brezosebnih ljudi ...

Mislil sem, da je ta obledeli človek veliko želel in začeljal, a ni imel nikjer uspeha; kljub temu pa možato kljubuje in gre neprestano za svojim ciljem, tuj vsem ljudem in nemara celo zasmešan; sam sameat hodi čez trnje zlobne zavisti in glupih sumničenj, mimo posmeha množice.

Morda pa mož s slepo in mučeniško ljubeznijo obožuje kako žensko — to, ki o nji pripovedujejo romani? Na zemlji jih je veliko, ko so ji podobne, a nje same ne dosežeš nikoli — don Juan jo je zaman lovil vse življenje.

Veliko lepega lahko izmislis o človeku, Heinrich Heine je to izvrstno dokazal ...

... Prispela sva v pusto ulico, kjer so se majhne hiše neskrbno skrivale med zelenim sadnim drevjem, podobno večbarvnim pegam, ki jih je sonce dodobra izžgalo. Mož je obstal pred odprtim oknom rdečkaste hiše, glasno potrkal z držajem ob podoknico: ko je skozi temnozelena listje geramijs pomolil obilno napudran ženski obraz z debelo cigareto v ustih, je moj znanec strogo vprašal:

— Kako je, si li prodala?

Ženska je počasi odpuhnila dim in odvrnila tiho, da je ni bilo slišati.

— Ej, bedak — je srdito vzkliknil mož. — Mar nisem dejal, da lahko daš za sedemnajst? Merjasec ti je žal, kot preje, vendar pa za spoznanje prijateljše.

Nato je udaril z bičem po goljenicah in velel:

— Glej, da dobeš do šestih denarja!

Potem je krenil dalje po nemi ulici, živčajoč naprej, ki se mi je zdel znan; ženska pa je puhnila na ulico oblak dima in izginila za oknom.

Bilo je okoli treh popoldne. Mesto se je zavilo v molk ko aredi noči; v vročini, ki je smrdela po raznih zapahih, so dremale lesene hiše na gorečih, izžetih tleh. Pod žgočim solncem so škripale lesene strehe. Drevje ni kazalo sledov življenja; listje je viselo mrtvo, ko da bi bilo narazano iz zelenega železa.

Mož je vsevilj korakal in vžigal naprej znane popevke:

— V nebesih je slovesno in čudovito ...

Se zmirom sem capljal za njim, dasi se mi je domisljija že malce ohladila, vendar pa še zadnja nadeja ni izginila iz srca.

Prišla sva na trg, kjer je stala cerkev. Bila je ograjena s kamenitim zidom in obdana s senčnim vrtom. Mož je vzel iz žepa zlato uro, pogledal nanjo in se napotil v majhno restavracijo blizu cerkvenega vhoda. Ko je vstopil, ni niti odzdravil dvema lakajema; oblastno se je vsedel za mizo pod oknom in ukazal:

— Miška, žganja!

Miška je bil sedemdesetleten starček. Bil je majhen, plekast in dolgorok; zdelo se je, da imaš pred sabo opico. Starec je ragnoskrotil kvišku, se sklonil in čudno razprl kolena ter razširil roke; tako je bilo videti, ko da se je bil šele nedavno odvadil hoje na vseh starih.

Ozira se skozi okno je mož potihoma vžigal in se počasi spominjal besed neke pesni:

— Čemu mi je tako bolešno in težko?

Miško je odprl steklenico limonade, natočil malce v kozarec, prillil dve čašici konjaka in poskakujoč prinesel kozarec na mizo. Mož ga je prezirljivo pogledal in vprašal:

— Se živiš?

— Da — je veselo odvrnil starec; temna usta so se mu široko raztegnila do ušes in dva žolta zoba sta pomolila nazven.

Mož je jel arebati limonado s kratkimi požirki, ne da bi bil odmaknil ust od kozarca. Oči so mu bile uprte v okno. Čez trg pred cerkvijo je prihajala stasita, krepka dama v obleki višnjeve barve; nosila je bel solnčnik. Mož je naglo izpraznil kozarec, se ozrl v zrcalo, urno popravljal brke in čepico; obraz mu je v hipu postal strog. Stopil je k vratom in dejal:

— Se se vrnem!

Aha! Torej sem se vendarle ukaal!

Ko je človek s pasjim bičem izginil za cerkveno ograjo, kamor je zavila višnjeva dama, sem tudi jaz krenil za njima. Čez nekaj minut sem ju srečal za cerkvijo. Stopala sta pod stari, senčnimi lipami. On je pravkar kukal pod solnčnik in govoril prepričevalno:

— Pri Grkih so imeli celo bogovi vsak svojo ljubico.

— Kaj menite s tem? — je vprašala dama z globokim glasom.

— Nihče ni protestiral ...

Ko sem prehodil pot okoli cerkve, sem se vrnil v restavracijo. Čutil sem, da sem bil ponizan in oropan.

Natočil sem pivo in sem zrl skozi okno. Izza zvonika se je videlo motnordeče solnce. Neki se je oglašal klavir — kdove čigava roka je igrala glasovno lestvico. Na vratih je stal stari Miška: noge so mu klecale in dremalo se mu je. Ptič je zlezel na pod. Tišina. Še muhe niso letale.

Tedaj se je pojavil v sobi moj znanec. Vrnil se je potihoma, da ga nisem niti opazil; vsedel se je na prejšnje mesto in vzkliknil nejevoljno:

— Miško, žganja! Ali ne vidiš?

Potlej je globoko vzdihnil in si obrišal s robcem potna lica, ki so bila prav tako motnordeča kot tambovsko solnce.

Ko pa se je na trgu znova pojavila dama v višnjevi obleki in s solnčnikom, je mož počasi vstal in opirajo se s stisnjenimi pestmi ob mizo siknil tiho, skoki zobe tja k oknu:

— Nesnaga, svinja!

To je eden tistih drobnih dogodkov, ki so imeli zame velik in žalosten smisel; oni so mi izrinili iz duše mladeniški romantizem.

Doživel sem veliko podobnih razočaranj. Vendar je v teh drobnih kurkih umazanosti tudi dokaj smešnega; vendar pa še danes rad oblačim ljudi v bolj prazne obleke nego so resnično oblečeni.

Denimo, da sem včasih nepravilčen in surov napram ljudem. Ali jaz razumem, da je oslu breme težko, tudi če natovoriš nanj najdragocenejše kamenje.

Prevel B. B.

Jugoslovanski poslanik zanika vesti.

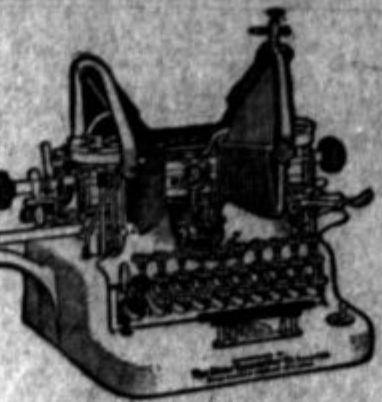
Washington, D. C. — Presbiro Ministrstva za Zunanje Zadeve Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Beogradu je izdal sledeči komunikat:

„Tožba albanske vlade, da se nahaja med vjetimi vstaji tudi jugoslovanski vojaki, je od temelja zlagana. To se more nanašati edino na naše vojaške begunce, ki so še davno pred revolucijo pobegnili v Albanijo in ki jih je naše poslanstvo v Tirani zaman poskušalo spraviti nazaj v deželo.“

Bolgarski ministrski predsednik Cankov, ki je 26. decembra prišel v Beograd, je imel daljši razgovor s predsednikom ministrskega sveta g. Nikolom Pašićem in z ministrom za zunanje zadeve g. Momčilom Ninčevićem.

Rezultat razgovora je bil ta, da se konstatira, da se obstoječe ovire ob dobri volji lahko hitro odpravijo in osnugejo dobri sosedski odnosi med kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev ter Bolgarsko. V teku razgovora so bila dotaknjena razna vprašanja, ki zanimajo obe državi, zlasti komunistična nevarnost; v teh vprašanjih je mogoče sodelovanje obeh držav, ne da bi tako sodelovanje poseglo v interese drugih držav. — Izvestilni urad poslanstva kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

F. KERŽE
1142 N. E. Dallas Rd.
CLEVELAND, O.

S. N. P. J. društvom:
Kadar naročate zastave, regalijske in druge, pazite na moje ime in naalov če hočete dobiti najboljše blago za najnižje cene.
Narčni in vzorci ZASTONJ.

PISALNI STROJ
"OLIVER" pisalni stroj vreden \$50.00, cena \$19.50. S strešico za slovenske črke č, š, ž, cena \$24.50. "Oliver" stroj je najbolj trpežen. Takoj lahko vsak piše. Hitrost pisanja dobiš za vajo.

MATH. PEZDIR
Box 772, City Hall Sta.
NEW YORK, N. Y.

ZASTAVE
VICTOR NAVINŠEK, 331 GREEVE STREET CONEMAUGH, PA.

DR. DAVIS—Specialist za moške
431 Penn Avenue, 2nd Floor, Pittsburgh, Pa.

Potem ko se človek zdravi v našem uradu, počuti se zadovoljnega, ker opazi, da vsaka pretekla, zdravila in znakovna potrditvena so uporabljeni za odstranitev njegovih bolezni, ter prijaznosti, ki jo dobi pri nas, ga napravi zadovoljnega in on ve, da se je storilo vse v naši moči za namen, da se ga odzdravi.

Jaz uspešno zdravim in za nisko ceno, vse privlačno in kronične moške bolezni. Ne odlašajte. Prodit se danes. Mi govorimo v vašem jeziku.

UNITED DOCTORS — DR. DAVIS — SPECIALIST
431 Penn Avenue, Pittsburgh, Pa., 2nd Floor
URADNE URE — 9:00 do 12:00 — 1:00 do 4:00 — 5:00 do 8:00
Ob nedeljah in praznikih od 10:00 do 1:00

Največja slovenska tiskarna v Ameriki je
NARODNA TISKARNA
2146-48-50 Blue Island Ave., Chicago, Illinois.

• Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

M. Mladic & J. Polacek
JAVNA NOTARJA
1334 West 18th Street Chicago, Ill.

Izdeljujemo notarska dela za tukaj in stari kraj. Delamo prožno za dobavo svojcev iz starega kraja, kupne pogodbe. Posojujemo in vzamemo posojila na prve knjižbe (Mortgage). Prodajamo hiše, lote in farme. Cene nizke, delo točno in pravilno.

Informacije zastonj.

POGREBNIK
JOHN A. BUDILOVSKY,
2611 So. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Pol bloka severno od S. N. P. J. urada.
Se priporoča rojakom za vsak slučaj. Telefon Lawndale 8030.

ODVETNIŠKA IN JAVNO-NOTARSKA PISARNA
F. A. BOGADEK
200-203 WALSH BUILDING
434 DIAMOND STREET PITTSBURGH, PA.

To je pristni Bolgarski Želiščni Čaj, ki ga izdelujem za bolne ljudi že nad 25 let, da si odpravijo revmatizem, zaprtje, želodec, jetra, obisti, trebušne bolečine ali da si posvetijo kri.

Da premagate hud prehlad, morate vzeti skodelico vročega čaja predno ležete v posteli. Hodi prehladi se čestokrat prevrežejo v influenco ali pljučnico in tisoče jih umre vsako leto.

Glejte na moje ime nardeče-rumeni škatli — to je pristni Bolgarski Želiščni Čaj. Pri lekarnarjih se prodaja po 35c, 75c ali \$1.25.

Pomnite: Večje družine naj bi imele moj večji zavoj, ki zadostuje za pet mesecev. Pošljite mi \$1.25 in jaz vam bom takoj poslal. Naslovite na: H. H. Von Schlick, President, 8 Marvel Building, Pittsburgh, Pa.

RADA BI IZVEDELA
kje se nahaja moj brat Rudolf Čečanik, doma iz Palčja št. 39 pri St. Petru, na Krasu. Pred tremi leti je bival nekje v Pennsylvaniji. Prišla sem iz starega kraja in želim izvedeti za njegov naslov. Cenjene rojake prosim če kdo ve za njega naj mi to sporoči, ako bo pa sam čital ta oglas, naj se javi meni na moj naslov: Mary Chesnik, P. O. Box 124, Cassville, W. Va.

alov. Cenjene rojake prosim če kdo ve za njega naj mi to sporoči, ako bo pa sam čital ta oglas, naj se javi meni na moj naslov: Mary Chesnik, P. O. Box 124, Cassville, W. Va.

JOSEPH LESKOVAR,
610-15th Street, Racine, Wis.

ZENITVENA PONUDBA.
Slovenec star 39 let, vdovec z enim otrokom, se želi seznaniti s slovenskim dekletom ali vdovo z ne več kot dvema otrokoma in staro od 30 do 45 let v svrhu ženitve. Če katero veseli in resno misli, naj se pismeno prijavlja na naslov: N. P. N., 1421 De Kalb ave., Brooklyn, N. Y. (Adv.)

ARABSKA GOSTOLJUBNOST.
Tujec je v arabaki hiši sprejet kot gost za tri dni brez vprašanja, po katerem času se pogostitelj lahko informira komu streže in kdo je gost ter odkod prihaja. Če Trinerjevo grenko vino pride kot gost prvič v vašo hišo, nimate ničesar vprašati po pretečenih treh dneh, ker takrat že veste, kaj je. Trinerjevo grenko vino je želočno zdravilo, katero deluje brez odlašanja. Če vas muči slab tek, zaprtje, bruhanje, sapa v želodcu, glavobol, nemirno spanje ali slične želočne nepravilke, vzemite Trinerjevo grenko vino in pomoč se bo prikazala kmalu. Citajte, kaj piše mr. Stephen Jurek iz Kettle Riverja, Minn., dne 15. decembra: "Trinerjevo grenko vino je jako dobro zdravilo. Moja žena je trpela radi glavobola okoli tri leta, nobena medicina ji ni pomagala. Skušala je Trinerjevo grenko vino — in danes je glava ne boli več." Vprašajte lekarnarja ali trgovca z zdravili tudi za Trinerjev Liniment, izvrstno zdravilo zoper revmatizem, nevralgijo, trganje v ledju, posledice izpostavljenja mrzlimu vremenu in ozeblina, ter Trinerjevo pomirjevalno sredstvo zoper kašelj Triner's Cough Sedative! Če ni na prodaj v vaši sosesčini, pišite na Joseph Triner Company, Chicago, Ill. — (Adv.)

Zastonj nadušljivim in mrzličnim bolnikom.
Brezplačna poskušnja metode, katero lahko vsak uporabi brez vsake sitnosti, zgrube časa ali dela.

Mi imamo metodo za kontroliranje naduhe in želimo, da to poskusite na naše trojke. Dva različna ali je vaša bolezen nastala ali je nova, do je posnana kot kronična naduha ali naduha, vi pišate po brezplačni poskusni naši metodi. Dva različna v kakšnem stanju živite, se koliko ste stari in ne kakšno delo opravljate. Ako trpite valod naduhe ali naduha naša metoda vam bo hitro pomagala.

Je posebno želimo poslati nim, ki se osredotoča na nadušljivost, ki so poskusili le vseh vrst vdihavanja, kajenje, onium, nesterilne dime itd., in to brezuspešno. Mi bomo dokazali vsakomur na naše trojke, da naša metoda je tako vrhunska, da odpravi vsa težnja dilaže, evinuje v pravih in krivih. Ta brezplačna poskušnja je prava, da bi se ne poslužili. Pišite še danes in pošljite nam to metodo takoj. Ne pošiljate denarja. Samo nam pošljite spodnji kupon. Štortite to še danes — niti ni treba plačevati poštne.

FREE TRIAL COUPON
FRONTIER ASTHMA CO., Room 63, C. Niagara and Hudson Sts., Buffalo, N. Y.
Send free trial of your method to:

Tu je srečna žena.
"Živci in srce so mnogo boljše" — pravi Mrs. Ruth Majors. Ona piše: "Vzela sem eno steklenico Nuga-Tone, ki mi je več pomagala kot vsa druga zdravila. Počutili se močnejše in moji živi in srce so mnogo boljše. Sedaj dobro spim. Mrs. Ruth Majors, Santa Cruz, Cal."

Naši čitatelji bodo našli Nuga-Tone neškodljivo, prijetno in učinkovito zdravilo, ki poveča moč in krepost, daje dober tek, ojači živce, kri in telo. Daje oživljajoč spazem, stimulira jetra in uravnava želodec in črevesje na prijeten način. Nuga-Tone je jamečna da vas zadovolji, ali pa denar povrnen. Priporočana, jamečna in na prodaj v vseh lekarnah, ali pa pošljite \$1.00 naravnost na National Laboratory, 1046 S. Wabash Ave., Chicago, Illinois. (Adv.)

ANGLEŠKI JEZIK
Je zelo potreben vsakemu Slovencu v ti deželi. Mi vas naučimo govoriti, čitati in pisati angleško v kratki dobi. Ne odlašajte, pričnite takoj. Ako žite v našo šolo po dnevu ali ob večerih, vite v Chicago lahko pridete osebno. Ali samo v nedeljski razred. Ako žite zunaj na deželi se lahko pričnete učiti potom poslanih nalog po pošti. Hočemo vas pripraviti. Plaša se le \$5 na deset nalog. Pišite na naslov: Slovensko-Angleška Šola, 3639 West 22nd Street, Chicago, Ill. (Cor. Millard Ave.)

KLOBASE
take kot si jih more srce poželeti. Te klobase so sedaj boljše kot še kdaj prej, so prava delikatesa, katerim ni para, čim več jih pojedete, tem bolj se vam dopadajo, vsaj tako trdijo in mi pišemo moji tisočeri odjemalci križem Amerike.

Cena 35c funt. Pošljem od 5 funtov naprej. Poštnina plačana ako je denar poslan z naročilno. Po C. O. D. ali poštne povzetju pa vsak sam plača poštino. Pišite in pošljite naročilo na:

JOSEPH LESKOVAR,
610-15th Street, Racine, Wis.